

Zborul — o problemă mereu nouă

ANUL XX

14

(994)

3 aprilie 1964

12 pagini, 1 leu

- Ne întoarcem la dirijabile?
- Troleibuze în Cosmos
- Va exista omul-pasăre?
- Discul zburător
- Școala de pilotaj a insectelor

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

VALEA REGILOR

— Note dintr-o călătorie în Egipt —

de Iuri Naghibin

(pag. 5)

Un compozitor sovietic vorbește cititorilor
„Veacului nou” despre

Muzica românească contemporană

(pag. 3)

ÎN
ACEST
NUMĂR:

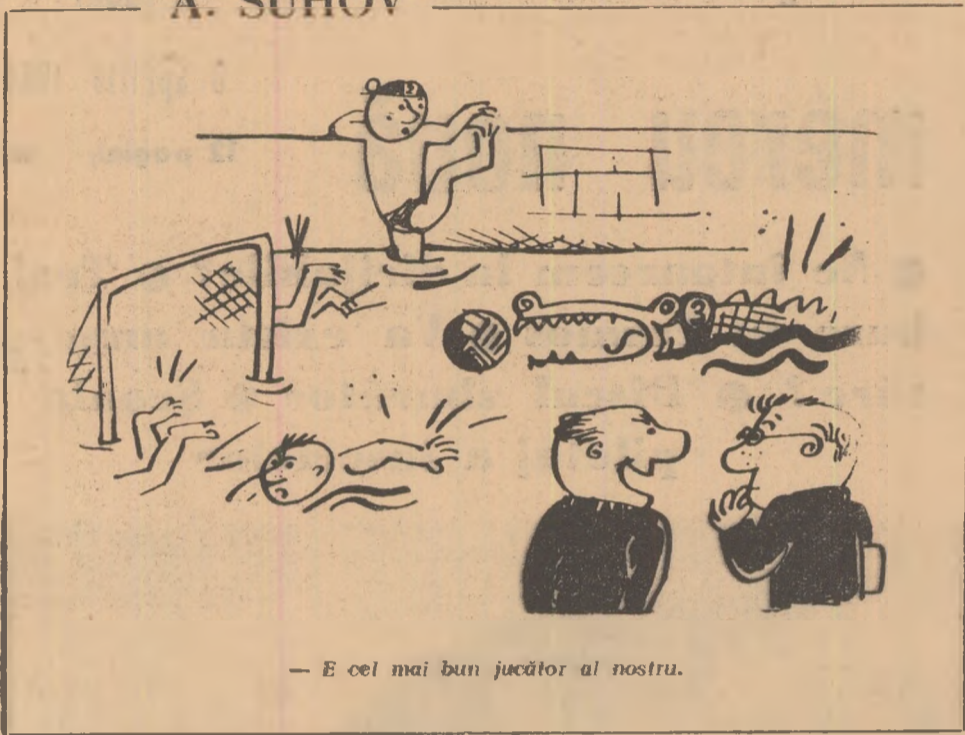

Actrița de cinema Natalia Fateeva

memento

A. SUHOV

edith

piaf...

la moscova

Sigur, ați ghicit imediat. Din păcate Edith Piaf nu mai poate fi trapeziste în capitala Uniunii Sovietice. Dar figura ei a rămas de neuitat și pentru melomanii sovietici.

Casa ziariștilor din Moscova a organizat zilele trecute o Seară închinată amintirii marii cântărețe franceze care a fost Edith Piaf.

Cu acest prilej poeta Natalia Koncialovskaia și-a împărtășit impresii dintr-o călătorie în Franța, vorbind celor de față despre nenumăratele ipostaze ale Parisului, despre cântăreții săi și despre repertoriul lui Edith Piaf. Natalia Koncialovskaia a subliniat mai ales poezia și pasiunea care caracterizau arta cântăreței franceze, talentul ei de interpretare și farmecul-i scenic.

Prezentarea poetei a fost însoțită de ilustrații muzicale cu muzică cântată de Edith Piaf. Înregistrările fuseseră făcute în cursul concertelor publice ale cântăreței și aplauzele parizienilor au fost de fiecare dată completate și acoperite de acelea ale moscoviților.

În cursul aceleiași serii, Natalia Koncialovskaia a citit din traducerile ei după texte cîntate de Edith Piaf ca și versuri proprii consacrate Parisului și celebrei cântărețe care s-a împotrivit morții cu o dîrzenie și un curaj vrednic de admirație.

m. v.

cinci

ore

pe lună

...Doi oameni urcă scările unei case de pe strada Novopescianaia din Moscova. Sînt îmbrăcați în salopete și poartă niște lădițe cu scule. Unul din ei răsfoiește un carnetel de adrese. Apoi amîndoi se opresc în dreptul unei uși și sună.

— Sîntem din brigada voluntară pentru reparații și întreținere — se prezintă ei bătrinei care le deschide.

Dar bătrînica nu înțelege despre ce-i vorba. Ea știe doar că trebuie să i se repare robinetul de la baie. Nu înțelege nici de ce nu i se face chitanță și îi sînt refuzați banii. Și se uită lung în urma celor doi tineri care o lămuresc că brigada voluntară pentru reparații lucrează tovarășește, fără bani...

Totul a pornit de la ideea lăcătușului

M. Rozov din Moscova. Cîteva discuții la Comitetul executiv al Sovietului orașesc, cîteva sondaje printre tovarășii de muncă ai lui Rozov și ideea acestuia a prins viață: fiecare specialist — fie el inginer, lăcătuș, grădinar sau timplar — să dea cinci ore pe lună o mină de ajutor vecinilor pentru efectuarea de mici reparații necesare în fiecare gospodărie. Vi s-a stricat mașina de cusut? Îi puteți chema pe electricianul din strada cutare, membru al unei brigăzi. Vreți să cultivați flori dar nu vă pricepeți la asemenea treburi? În strada cutare locuiește un alt membru al unei alte brigăzi, de meserie horticultor, care vă va iniția bucuros.

Din numeroase brigăzi voluntare fac acum parte tineri și bătrîni, oameni de diferite profesii. Lăcătușul Vladimir Molceanov are numai 17 ani dar mecanicul auto Anatoli Usan, pensionar, a trecut de 70. N. Fedoseeva e casnică; ea s-a oferit să se ocupe de amenajarea terenurilor de joacă pentru copii. Chiar și dactilografa I. Mejevaia s-a înscris într-o brigadă. Parcă cine n-are nevoie să-și copieze vreun act?

Iată, așadar, cite lucruri utile și plăcute se pot face în numai cinci ore pe lună, atunci cînd aceste cinci ore sînt dăruite de sute și mii de oameni.

d. c.

dialog
artistic

Dintr-un interviu acordat recent ziarului „Izvestia” de impresarul american Sol Hurock, cu prilejul încheierii acordului sovieto-american pentru schimburi tehnico-științifice și culturale pe anii 1964—1965, aflăm cîteva amănunte interesante despre turneele artistice din și în cele două țări. În primul rînd reține atenția afirmația impresarului american în legătură cu excepționalul succes reputat în ultimii ani în S.U.A. de solii artei sovietice. Spectacolele, recitalurile, concertele artiștilor sovietici — a arătat dînsul — suscită cel mai mare interes în rîndul spectatorilor americani.

Ce surprize vor aduce anii 1964 și 1965? Partea a doua a actualei stagiuni va fi inaugurată pe scena lui „Metropolitan Opera” de spectacolul de balet „Frumoasa adormită” de Ciaikovski în interpretarea colectivului teatrului „Kirov” din Leningrad. În cursul aceluiași turneu balerinii leningrădeni vor mai prezenta „Lacul lebedelor”, „Cenușăreasa”, „Raymonda” și un program de recitaluri.

Dintre soliști, primul oaspete al publicului american va fi pianistul Emil Ghilels, care va concerta pentru a patra oară peste ocean, urmat curînd de violonistul Leonid Kogan, de pianistul Iakov Zak și de violoncelistul Daniil Șafran.

Iubitorii de operă din S.U.A. vor face pentru prima oară cunoștință cu remarcabila mezzosoprană Irina Arhipova, care va susține cîteva roluri în spectacole de operă și o seamă de recitaluri din creația elasicilor ruși. O altă celebră mezzosoprană sovietică, Zara Doluhanova, este invitată în aceeași perioadă să facă un turneu prin mai multe orașe americane. Cu aceiași nedezmînițit interes sînt aș-

teptate apoi concertele și recitalurile marelui pianist Sviatoslav Richter, unul dintre favoriții publicului din S.U.A.

Dintre programările anului 1965 atrage îndosebi atenția ciclul de concerte pe care-l va da la New-York orchestra simfonică a Filarmonicii din Moscova, avîndu-l ca solist pe pianistul american Van Cliburn.

Printre artiștii și formațiile americane care vor face turnee în Uniunea Sovietică, impresarul S. Hurock a citat trupa de balet pe gheață „Holliday on Ice”, orchestra simfonică din orașul Cleveland, corul universității din Oberland, pe cunoscutul pianist Arthur Rubinstein și pe dirijorul Lorcen Maazel ș. a.

m. c.

festivalul
națiunilor

Stagiunea Teatrului Națiunilor din Paris s-a deschis anul acesta la începutul lunii martie, mai devreme ca în alți ani, cu spectacolul inaugural „Stelele baletului sovietic”.

Aceste „stele” coborîte din cerul sovietic pe platoul teatrului parizian „Sarah Bernard” au reprezentat principalele colective de balet din U.R.S.S.: Moscova, Leningrad, Riga, Tallin și Kiev. Această diversitate de origină care implică și o formație, o școală și un stil diferit a explicat și alcătuirea programului: un recital la care soliștii au prezentat aspecte particulare din imensul repertoriu al coregrafiei sovietice, prilejuind astfel publicului o autentică panoramă a dansului. „Cele nouă dansatoare și cei doisprezece dansatori — a observat cronicarul muzical al ziarului „La Tribune de Genève” — posedă o tehnică riguroasă și în același timp se revelează a fi deopotrivă dansatori, mimi și actori”. După părerea ziarului citat, „cele mai remarcabile artiste sînt, fără îndoială, Eleonora Vlasova, care a mai obținut un mare succes la Paris acum cîțiva ani. Ea vădește o tehnică impecabilă, o expresie, o sensibilitate și un rafinament remarcabil pe care le pune din plin în valoare în „Logodnica vîntului” (coregrafie de Vera Boccadora) și în „Fata de zăpadă” (coregrafie de Burmeister); Inna Zubrovskaja (de la Teatrul „Kirov”) care a fost de-a dreptul emoționantă în „Lacul lebedelor” (coregrafie de Ivanov); cit despre splendidă și originala Ekaterina Maximova (de la Teatrul Mare) ea a fost realmente uluitoare în „Don Quijote”.

Spectacolele balerinilor sovietici s-au bucurat de un succes remarcabil, dovedit deopotrivă de căldura comentariilor și ovațiile spectatorilor.

l. r.

un
alfabet
recunoscut

La hotarul dintre Gruzia și Armenia, pe unde treceau de mult drumurile vechilor popoare, o expediție geologică condusă de doctorul în științe istorice Otar Djaparidze lucrează intens de cîțiva ani. Locul este de un rar pitoresc: o îngrămădire de stînci la poalele căreia fierbe vijeliosul riu Mașavera. În stînci se deschide un labirint de peșteri.

Descoperirile făcute de geologi în peșteri sînt foarte prețioase: o necropolă de 100x120 metri, podoabe de aur și argint, ceramică, obiecte din sticlă vulcanică, schelete ale unor animale domestice.

Ornamentele de pe vasele de ceramică descoperite în peșterile de la Djava sînt caracteristice pentru popoarele care au locuit în vestul, centrul și nord-estul regiunilor caucaziene de munte. Cultura materială a acestor popoare a fost destul de înaintată, putînd rivaliza cu stadiul înalt de dezvoltare al popoarelor străvechiiului stat Urartu.

Dar cea mai valoroasă descoperire făcută de echipa profesorului Djaparidze sînt plăcile de pe pereții necropolei, acoperite cu niște semne enigmatice. Vremea a lucrat nemilos și multe se disting cu greu. Dar savanții au putut totuși stabili că numai o parte din ciudatele semne sînt

ornamente, celelalte amintînd vaș de scrierea cuneiformă a neamurilor Urartu.

Se pare că știința a dat de urmele unui alfabet despre a cărui existență nu s-a știut nimic pînă acum. Descifrarea lui va arunca o nouă lumină asupra unei perioade istorice despărțită de zilele noastre de patru milenii.

i. s.

arhitectura
anului
2000

Orașul viitorului, societatea de mîine, omul de mîine sînt tot atîtea probleme care trebuie să-i preocupe pe arhitecți în aceeași măsură ca și pe sociologi, economiști și constructori. Asta e cel puțin părerea studenților de la Institutul de arhitectură din Moscova care sînt ferm convinși că problema orașului de mîine este în primul rînd de competența arhitecților.

Proiectele de diplomă provoacă întotdeauna discuții aprinse la care participă, în afară de autorii lor (și sînt mulți cei care se ocupă cu problema orașului de mîine) profesori și studenți din toți anii.

Proiectele prezentate de trei studenți din anul V, anume Vitali Buinov, Svetlana Donskaia și Alexandr Sicevoi, recent discutate au fost primite cu un deosebit interes. Proiectele mărturisesc deopotrivă o fantazie avîntată și o tratare serioasă, profundă și perfect realistă a problemelor abordate.

Vitali Buinov a propus un original proiect de oraș pentru muncitorii petroliști (cu circa 20 000 de locuitori) ce ar urma să fie construit pe marea Caspică, la aproape 50 de km de Baku, capitala Azerbaidjanului și în imediată apropiere a zăcămintelor petrolifere. Tinărul arhitect propune să se construiască pe piloți imobile de cite 45 de etaje. Magazinele, teatrele și școlile ar alcătui un grup deosebit, centrul comercial și social. Autorul proiectului a prevăzut apartamente confortabile, galerii suspendate care să lege între ele diverse edificii, un bulevard ce ar traversa centrul comercial și social și ar ajunge pînă la sonde...

La fel de interesante au fost socotite și proiectele studenților Donskaia și Sicevoi care au propus o soluție originală pentru construirea de cartiere rezidențiale pe terenuri accidentate.

După cite se anunță, mai mulți studenți de la Institutul de arhitectură din Moscova vor primi în curînd brevete pentru proiectele lor. În momentul de față studenții Institutului se pregătesc pentru o discuție cuprinzătoare pe tema „Arhitectura anului 2000”.

Și poate că nu-i lipsit de interes să semnalăm de asemenea că vizitatorii viitoarelor expoziții „Formarea arhitecților” ce vor fi organizate la Moscova și la Paris vor putea vedea multe lucrări ale studenților Institutului de arhitectură din Moscova.

s. p.

Abonați-vă
la

„VEAC NOU”

Prețul abonamentelor:

pe 12 luni 40 lei,
pe 6 luni 20 lei,
pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Un compozitor sovietic
vorbește cititorilor „Veacului nou”
despre

Muzica românească contemporană

În centrul preocupărilor compozitorilor sovietici se află acum aniversarea semicentenarului Marelui Octombrie, care va fi sărbătorit în 1967. Cu toții închinăm acestui eveniment noi lucrări menite să exalte marile acte de eroism săvârșite de poporul sovietic sub conducerea partidului leninist, în numele păcii și comunismului. Este pentru noi un serios examen de creație. Pregătindu-ne să-i facem față cu cinste, fără a ne crușa forțele, studiem în același timp cu multă atenție creația și realizările compozitorilor din țările frățești. Vizita delegației noastre la compozitorii României socialiste este una din verigile eforturilor noastre în acest sens.

Valorile culturii muzicale românești sînt cunoscut și pe bună dreptate prețuite în Uniunea Sovietică. Un mijloc eficient de cunoaștere reciprocă a realizărilor noastre muzicale îl constituie neîndoios serile de creație ale compozitorilor sovietici și români desfășurate în repetate rânduri la București și Moscova. Pe această linie se înscrie și actuala noastră călătorie în R.P.R., întâlnirea noastră cu frumoasele plaiuri românești.

Chiar din primele zile ale venirii noastre am cules impresii neobișnuit de puternice. În spațiul acestui scurt articol va trebui, însă, să împărtășesc cititorilor „Veacului nou” numai ceea ce este, după părerea noastră, realmente esențial.

Ca în orice domeniu de activitate omenească și în arta noastră esențial este omul cu înaltele lui idealuri sociale, cu pasiunea și visurile lui de creație. Din acest punct de vedere am fost extrem de bucurăși să ne convingem că în România populară lucrează cu mult succes un numeros

și foarte talentat detașament de compozitori, a căror creație e îndrăgită de popor și își află intruchiparea în lucrări ce sînt de cele mai diverse genuri — de la cîntece și dansuri pînă la simfonii, opere și balet.

Aș dori să exprim și cu acest prilej toată stima noastră față de remarcabilul compozitor, cu o strălucită fantezie, cu o bogată paletă sonoră care este Mihail Jora, autorul admirabilei „Întoarceri din adîncuri”. Păcat numai că cunoștința noastră cu acest balet — unic în felul lui — s-a rezumat la suita a doua.

Ne-a captivat apoi coloritul muzical de factură populară, ritmica specifică și originalitatea compoziției, determinată de bogăția acordurilor — ce caracterizează Concertul pentru orchestră de coarde al lui Ion Dumitrescu. O puternică impresie ne-a produs și monumentală Simfonia a șasea a lui Alfred Mendelssohn, care demonstrează multilaterală, înalta măiestrie a compozitorului. Un pitoresc contrast artistic cu muzica simfoniei amintite ni l-a oferit apoi o lucrare transparentă ca cristalul și amintind de delicatețea unei acvarele — inspirată Sonata pentru flaut și pian de Tudor Ciortea.

Cu un îndreptățit interes am așteptat „întîlnirea” cu „Cuceritorii Cosmosului” — eroii Simfoniei lui Dumitru Bughici. După părerea noastră această lucrare a izbutit compozitorului în multe privințe și mai ales în partea care exprimă năzuința umană spre explorarea necunoscutului, spre eroic, spre un țel înalt.

Aceste nobile trăsături ale contemporanilor noștri, ale oamenilor cu viziunea noastră despre

lume sînt subliniate în Simfonia atât de convingător încît nu lasă nici o îndoială asupra intențiilor compozitorului. Tema pe care și-a propus-o Dumitru Bughici e nouă și deocamdată constituie pentru noi toți o temă experimentală din punctul de vedere al creației, din cauza extremelor dificultăți artistice pe care le implică.

Printre lucrările importante cu caracter experimental de creație se înscrie, după cît ni se pare, și Concertul pentru violoncel și orchestră al lui Anatol Vieru. Interesanta intenție a compozitorului de a aborda într-o nouă manieră genul concertului a atras după sine și necesitatea de a revedea și reinterpretă unele norme tradiționale ale compoziției. Este un lucru care a reușit în mare măsură compozitorului, în special în ce privește ritmica și timbrul.

Foarte apropiate, prin conținutul emoțional de idei, ni s-au părut două mari lucrări deosebite ca gen și ale unor compozitori din generații diferite. Ne referim la Cantata nr. 5 „Visuri înaripate” de Tiberiu Olah și la Concertul pentru orchestră de Zeno Vancea. Ambele atrag prin dinamica expresivă și încordată a dezvoltării emoționale a temelor. În cantata „Visuri înaripate” acest lucru și-a aflat cea mai sensibilă expresie în partea a doua unde muzica atinge punctul culminant, prin însuflețita chemare la insurecția populară.

În concertul lui Zeno Vancea o situație dinamică analogă apare în dezvoltarea părții a treia „Passacaglia”, în deosebi în fuga finală unde compozitorul utilizează cu o mare ingeniozitate marele arsenal al mijloacelor polifonice.

Printre lucrările audiate ni s-a părut de asemenea interesantă și cunoștința cu Sextetul pentru instrumente de suflat și pian al lui Albert Vinkler, al cărui conținut marchează o izbită folosire a contrastelor pitorești, mai ales în foarte reușitul final.

Limitele unui articol de ziare nu ne îngăduie să ne oprim în mod special asupra unei lucrări remarcabile prin expresivitatea și noblețea inspirației ei ca ciclul de Cinci cîntece al lui Dumitru Capoianu, cu conținutul lui atât de pitoresc sau asupra interesantului Concert pentru vioară, violoncel, pian și orchestră al regretatului Paul Constantinescu. O analiză specială ar merita de asemeni oratoriul lui Tiberiu Olah pe texte de Malakovski. După cum relatarea impresiilor noastre n-ar fi completă dacă n-am aminti și despre o instituție academică în cel mai bun înțeles al cuvîntului: Institutul de folclor. Secția muzicală a valorosului Institut ne-a fost prezentată de cîțiva mari entuziaști ai artei muzicofolclorice ca tovarășii Lucia Georgescu, Constanța Spirtaru și Ioan Vlăduțiu.

Vizita noastră în România ne-a ajutat să facem cunoștință cu vechie tinărul București, cu pitoreștile stațiuni de pe Valea Prahovei și de pe litoralul Mării Negre, dar mai ales ne-a permis să legăm multe prietenii și să cunoaștem de aproape activitatea, preocupările compozitorilor români cărora vom fi, la rîndu-ne, foarte bucurăși să le facem cunoscute noile noastre lucrări.

Prof. G. Litinski
Maestru emerit al artei

O PROBLEMA ACTUALĂ

Ridicarea nivelului apelor Caspice

După cum se știe, Marea Caspică este cel mai mare lac sărat de pe glob. A fost numită „mare” pentru că are o suprafață mult mai întinsă decît multe dintre cele mai mari lacuri sau, poate, ca o amintire a ceea ce a fost în epocile geologice cînd, avînd legătură prin actuala zonă depresionară Kuma-Manîci cu Marea Neagră, comunica cu Oceanul planetar.

Marele rezervor de apă naturală care este Caspica se află într-o depresiune tectonică orientată de la nord la sud, are o lungime de 1.200 km, o lățime de 300 km, o adîncime maximă de 980 m și conține un volum de circa 76.000 km cubi de apă. Este alimentat din cei cîțiva afluenți ai săi și din puținele precipitații ce cad pe suprafața lui. Caspica are mari bogății naturale. Aci se pescuiesc soiuri superioare de pești, printre care peste 60 la sută din producția mondială de sturioni, se obține circa 90 la sută din producția mondială de icre negre și sînt vîinate anual cam 100.000 de foci. Apa Caspicei este bogată în săruri, în special sulfuri, care se pot extrage direct din golfuri și lagune unde salinitatea trece de 300 de grame la un litru de apă. Fundul mării oferă omului petrolul iar tîrmurile vestice prezintă condiții prielnice pentru dezvoltarea viilor și livezilor. Toate aceste daruri ale naturii au favorizat, cum e și firesc, dezvoltarea multor industrii legate de exploatarea și prelucrarea lor: pescărie și combinate de industrializare a peștelui, întreprinderi pentru exploatarea sulfurilor, exploatarea petroliferă instalate în largul mării, orașe și porturi legate de intensul transport maritim și de comunicație cu centrul țării prin Volga.

O particularitate a Mării Caspice este marea variație a nivelului, legată în genere de variația climatului, în funcție de activitatea solară și de circulația generală a atmosferei. În ultimele decenii nivelul Mării Caspice a început să scadă, această scădere luînd proporții îngrijorătoare mai ales prin anul 1930. În această perioadă climatul s-a încălzit și a devenit mai uscat, cantitatea de ploi și zăpezi căzute în zona mării s-a redus, evaporatia a crescut în urma creșterii temperaturii aerului, iar cursurile de apă care alimentează Caspica nu mai reușesc să acopere diferența pricinuită de evaporatie. Datorită influenței tuturor acestor factori nivelul Caspicei se afla la 28 metri sub nivelul general al apei mărilor și oceanelor, în ultimii cîțiva zeci de ani scăzînd cu peste 2 metri.

După cum era de așteptat, scăderea nivelului și a suprafeței Caspice a adus și aduce mari prejudicii economiei regiunii împrejmuitoare. Încercați să vă imaginați puncte pescărești, orașe și porturi aflate pe malul mării și care într-un mic număr de ani se vîd împinse în interior, artere navigabile rămase impracticabile și sisteme de irigații paralizate, milioane de pești lipsiți de o parte din baza nutritivă și cărora le sînt barate drumurile spre locurile unde-și depuneau icrele. Scăderea nivelului a dus, în același timp, la îngreunarea exploatarei petrolului și sărurilor, la coborîrea apelor freatice și, în consecință la secarea fîntinilor și sărăturarea solurilor. Băzîndu-se pe prognoza de lungă durată a factorilor climatici care demonstrează că în următorii ani tendința de creștere a temperaturii aerului și de scădere a scurgerii apelor în mare va continua, specialiștii sovietici au reușit să calculeze valoarea cu care ar urma să scadă nivelul mării între anii 1961—1976, anume cu încă 1,11 m.

Situația, îngrijorătoare, i-a determinat pe mulți oameni de știință să se preocupe de elaborarea unor planuri îndrăznețe, menite să preîntîmpine dispariția treptată a mării și deci și a bogățiilor ei. O variantă este proiectul inginerului M. M. Davidov care propune bararea fluviilor siberiene Obi și Ienisei și dirijarea lor către Asia Centrală, apoi, prin vechea albăie a Uzboiului, către Marea Caspică. Proiectul are însă inconveniente: în primul rînd e foarte costisitor și apoi nu poate fi pus în aplicare într-un viitor apropiat. Un alt proiect propune restabilirea vechii legături dintre Marea Caspică și Marea Neagră și ridicarea nivelului Caspice pe seama diferenței de nivel dintre aceste două mări. Realizarea proiectului presupune construirea unui canal care să facă legătura între Marea Azov și Marea Caspică și, prin care apele din Marea Neagră să se scurgă în Caspica. O seamă de specialiști consideră însă

că apele mai sărate din Marea Neagră ar dăuna faunei din Marea Caspică dar susținătorii proiectului sînt de părere că salinitatea n-ar crește prea mult și, ceea ce este mai important, creșterea ar avea loc treptat, ceea ce ar ajuta peștilor să se adapteze la noile condiții. Mai mult decît atât, se crede că o parte din apele dulci purtate de fluviile ce se varsă în Marea Neagră nu s-ar mai scurge inutil prin Bosfor în Mediterana, ci ar lua drumul Caspicei. Pus în aplicare, proiectul ar asigura restabilirea în scurtă vreme și menținerea unui nivel constant al apelor Caspice, mai ales dacă ar fi combinat și cu un alt proiect care prevede dirijarea unei părți din apele rîurilor nord-europene, Peciora și Vîcegda, prin Kama și Volga în Caspica.

Pescar

Foto: V. Sobolev

În afară de aceste proiecte care cuprind teritorii mai mari, specialiștii sovietici au elaborat și o serie de proiecte de ordin local. Printre acestea atrage atenția planul de compensare parțială a pierderilor de apă din Caspica prin construirea unui baraj la intrarea în golful Kara-Bogaz. În acest golf pătrund anual din mare circa 10 km³ apă, în timp ce pentru exploatarea și folosirea complexă a sărurilor, atît în prezent cît și în perspectivă, sînt necesari doar 4—5 km³ anual. Prin reglarea cantității de apă ce pătrunde în golf, ar putea fi reținută în mare circa 5—6 km³ apă anual, o cantitate destul de importantă în stadiul actual. O altă amenajare de ordin local, me-

croîndu-se condiții pentru reglementarea consumului de apă în anii ploioși și secetoși etc. etc.

Problema stabilizării și regularizării nivelului Mării Caspice, problemă acută și de mare însemnătate, a fost astfel pusă în discuție cu soluții concrete. Marea Caspică trebuie să continue să existe și de acum înainte pentru a-și dăruia bogățiile în folosul omului.

Ariadna Țurcanu-Beier
Institutul de geologie-geografie
al Academiei R.P.R.

(Urmare din nr. trecut)

Principiul fundamental:
supunerea oarbă

Profitând de faptul că majoritatea forțelor hitleriste sînt angajate în lupte grele pe frontul antisovietic, trupele americane debucă în Africa de Nord la 8 noiembrie 1942, ora 1.30 dimineața. În jurnalul său intim, ministrul de externe al Italiei, Ciano, notează la acea dată că a fost sculat la ora 5.30 de un telefon din partea lui Ribbentrop: „Era foarte nervos și vroia neapărat să știe ce intenționăm să facem. Mărturisesc că, luat prin surprindere, am fost prea somnoros ca să-i dau un răspuns satisfăcător”.

Încă înainte de asta, însă, trupele germane și italiene din Africa de Nord avuseseră de înfruntat o puternică ofensivă a armatei britanice staționată în Egipt și trecută acum sub comanda generalului Bernard Law Montgomery. Comandantul suprem al trupelor germano-italiene, feldmareșalul Rommel, care se afla în concediu în Germania, se înapoiază în grabă pe frontul african la sfîrșitul lunii octombrie. Dar „vulpea deșertului” cum l-a botezat, plină de admirație, presa hitleristă nu mai poate face nimic: avioanele, tancurile și efectivele care îi stau la dispoziție sînt prea puțin numeroase și toate cererile de ajutor pe care le adresează „fîhrerului” sînt respinse cu motivarea: „Obiectivul nostru principal este Rusia”.

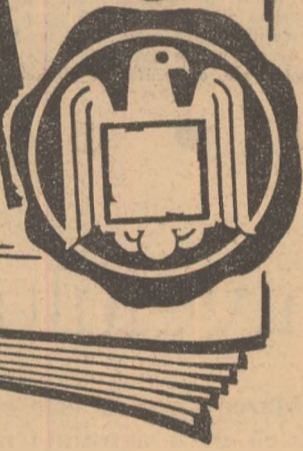
La 2 noiembrie, Rommel trimite o radiogramă lui Hitler anunțîndu-l că are intenția să se retragă de la El Alamein spre Fuka. În ziua următoare el primește un lung mesaj din partea căpeteniei naziste:

„Eu și poporul german urmărim eroica lățărie pe care o desfășurați în Egipt cu deplina încredere în capacitatea dv. de conducere și în vitejia trupelor germano-italiene. În situația în care vă aflați nu poate intra în joc nici un alt considerent decît rîmînerea pe loc și refuzul oricărei retrageri, fie ea și cu un pas... Singura cale pe care o au de urmat soldații dv. este aceea care duce spre victorie sau spre moarte”.

În condițiile respective victoria este imposibilă. Pentru soldații germani și italieni din Africa nu există alternativă, ci sens unic spre pieire. Apologeții nazismului de după război au încercat să facă din Rommel un comandant model — model din punct de vedere strategic, tactic și uman. Cronicile lor falsificate s-au străduit să demonstreze că „vulpea deșertului” a avut întotdeauna cea mai mare grijă față de oamenii pe care îi comanda. Cele ce se întîmplă la 3 noiembrie 1942 constituie, însă, o flagrantă dezmințire a acestei legende: în ciuda faptului că își dă perfect de bine seama de caracterul iresponsabil al ordinului lui Hitler, Rommel îl execută cu fidelitate. În jurnalul lui intim (pare

Din culisele celui de al doilea război mondial

**STRICT
SECRET**

nespus de ciudat că toți grangurii fasciști nu aveau grijă mai mare decît să-și țină la zi jurnale intime), Rommel notează: „Am luat hotărîrea să mă supun (ordinelor „fîhrerului” — n.n.) deoarece eu însumi am cerut întotdeauna ascultare necondiționată din partea soldaților mei și nu puteam face altfel decît să aplic cu consecvență acest principiu”.

Principiul de junker prusac, pe care nu numai Rommel, ci și ceilalți generali îl aplică întotdeauna cu sfințenie. Socoteala

lor e simplă: unde s-ar ajunge dacă ordinele, oricît de nebunești ar fi ele, ar începe să nu mai fie ascultate? Tot prestigiul faimosului corp ofițeresc german s-ar duce de ripă.

Hitler poruncește, deci, Rommel se supune dar evenimentele nu ascultă nici de unul nici de celălalt. Ofensiva britanică se desfășoară cu succes. Generalul von Thoma, comandantul corpului expediționar german în Africa de Nord, este mai realist decît șeful său: la 4 noiembrie el își pune uniforma de gală, cu toate decorațiile și se predă englezilor. Colegul său, generalul Stumme, căruia îi e teamă de prizonierat, încearcă să fugă dar moare de pe urma unui atac de cord. În două săptămîni, Rommel se retrage cu peste o mie de kilometri, lăsînd în urma lui zeci de mii de morți, răniți și prizonieri. Comportarea hitleriștilor este aceeași față de aliații lor în Africa, ca și pe frontul antisovietic: italienilor nu li se permite să se urce, în cursul retragerii, pe vehiculele germane și cei care încearcă s-o facă sînt împușcați cu sînge rece. Rommel însuși, „cavalerul fără teamă și prihană”, a dat ordine precise în această privință.

Otrava și condoleanțele

Doi ani mai tîrziu, Rommel se află pe frontul din occidentul Europei. În octombrie 1944 situația Germaniei hitleriste este disperată. În Răsărit armata sovietică a eliberat complet teritoriul U.R.S.S. și înaintează vijelios spre Berlin. În Apus, trupele anglo-americane, debarcate în Normandia, sînt pe cale să izgonească pe hitleriști din Franța. Împreună cu alți generali germani, Rommel ar vrea să se descotorosească de Hitler, care a devenit nu numai inutil, ci și primejdios, pentru a salva ceea ce se mai poate salva din cuceririle militare ale hitlerismului. Rommel și ceilalți generali nu-i reproșează lui Hitler nici una din crimele sale, ci numai ceea ce ei consideră a fi incapacitatea sa strategică și tactică. La 20 iulie 1944 a avut loc atentatul nereușit împotriva „fîhrerului” și unul din complotiști, colonelul von Hofacker, supus la torturi a mărturisit că Rommel i-a declarat într-un rînd: „Spune celor de la Berlin (amestecați în conspirație — n.n.) că pot să conțeze pe mine”.

Hitler decide să lichideze pe fosta „vulpe a deșertului”. Dar timp de ani de zile propaganda nazistă a făcut din Rommel o figură legendară încît el nu poate fi executat decît cu anumite menajamente.

Încă de la începutul lunii octombrie, Rommel observă că locuința lui unde se afla în convalescență, după rana suferită

în iulie de pe urma unui bombardament aerian, este pusă sub supravegherea Gestapo-ului. La 14 octombrie 1944 casa este înconjurată de trupe SS avînd ca întăriri cinci tancuri. La prînz, sosesc doi generali de la comandamentul suprem: Wilhelm Burgdorf și Ernst Maisel. Ei îi aduc lui Rommel o copie a declarației lui von Hofacker și îl pun în fața unei alternative: ori recunoaște că este vinovat de înaltă trădare și se sinucide cu otrava pe care i-o înmîncează Burgdorf ori va fi tradus în fața curții marțiale. În caz că acceptă prima soluție, emisarii îi transmit promisiunea lui Hitler că participarea sa la complot va rămîne învăluită în secret și că i se vor face funeralii naționale.

Rommel primește propunerea. Se urcă împreună cu cei doi generali într-o mașină care îi duce pe toți într-o pădure din apropiere. Acolo șoferul și Maisel coboară din automobil, lăsîndu-i singur pe Rommel și Burgdorf. Peste cîteva minute, cînd se înapoiază, Maisel îl găsește pe Rommel mort.

Un sfert de oră mai tîrziu soția fostului comandant suprem al trupelor germano-italiene din Africa primește un telefon oficial prin care este anunțată că Rommel a murit în urma unei embolii cerebrale provocată de rana sa. În același timp i se comunică interdicția de a face autopsia cadavrului. „Totul a fost aranjat la Berlin”, îi spune Burgdorf cu brutalitate.

În aceeași zi, înaltul comandament german publică o proclamație prin care anunță decesul lui Rommel ca urmare a rănilor primite pe cîmpul de luptă și deplînge pierderea „unuia din cei mai mari comandanți ai Germaniei”.

Hitler personal îi telegrafiază soției lui Rommel: „Vă rog să acceptați cele mai sincere condoleanțe pentru greaua pierdere pe care ați suferit-o prin moartea soțului dumneavoastră. Numele feldmareșalului Rommel va rămîne pe veci legat de eroicele bătălii din Africa de Nord”. Göring telegrafiază și el: „Faptul că soțul dumneavoastră a murit de o moarte eroică, ca urmare a rănilor sale, după ce cu toții sperasem că va rămîne în viață, m-a mișcat profund”.

Cinismul hitleriștilor nu mai cunoaște margini: lui Rommel i se fac într-adevăr funeralii naționale. Cu acel prilej feldmareșalul von Rundstedt ține o cuvîntare la cîmpulul sicriului acoperit cu drapelul cu zvastică: „Înima lui Rommel a aparținut întotdeauna fîhrerului”. Von Rundstedt era perfect la curent cu faptul că însuși „fîhrerul” fusese cel care făcuse ca această inimă care îi „aparținea” să înceteze să mai bată. Dar teama de a nu împărtăși soarta lui Rommel îl determină să repete papagalicește discursul pe care i l-a dictat Hitler.

Pină în ultima clipă — minciuni

Reich-ul hitlerist sfîrșește cel de-al doilea război mondial așa cum l-a început: cu minciuni. În Berlinul în care a pătruns armata sovietică Hitler și Gobbels se sinucid și cadavrele lor sînt arse de cei care au rămas cu ei pînă în ultimele clipe. La 1 mai 1945 postul de radio Hamburg își întrerupe emisiunea anunțînd: „Fîhrerul nostru, Adolf Hitler, luptînd pînă la ultima lui suflare, a căzut pentru Germania în după-amiaza de astăzi, la cartierul său general de la cancelaria Reich-ului”.

Într-o singură frază, două minciuni: mai întîi Hitler nu a murit în după-amiaza zilei de 1 mai, ci cu douăzecișipatru de ore mai înainte. În al doilea rînd, el nu „a căzut în luptă”, ci s-a sinucis. Dar minciunile acestea — și mai ales cea de a doua — sînt necesare „pentru menținerea moralului” trupelor germane care mai luptă. Mii de soldați trebuie să moară încă, cu convingerea că șeful lor suprem a avut un sfîrșit eroic și că deci sînt obligați să-i urmeze exemplul.

Succesorul lui Hitler, amiralul von Dönitz, repetă minciuna în cuvîntarea pe care o ține la radio în seara aceleiași zile. Dar nu este singurul lucru fals pe care îl spune cu acest prilej. Deși știe că nici o rezistență nu mai este cu putință, el cheamă poporul german să continue lupta împotriva armatelor sovietice, engleze și americane. Nu trece decît o săptămîină și același Dönitz îl imputernicește pe generalul Jodl să capituleze fără condiții.

La miezul nopții dintre 8 și 9 mai 1945 luptele încetează. O liniște ciudată, neobișnuită, se așterne deasupra continentului european pe meleagurile căruia războiul a făcut ravagii timp de cinci ani, opt luni și șapte zile. Prețul plătit de popoare este urias: zeci de milioane de morți și schilozii, zeci de milioane de văduve și orfani, mii de orașe și sate nimicite. Dar scopul principal urmărit de Hitler și acoliiți lui nu a fost atins: domnia Reich-ului nazist, pe care ei visau s-o instaureze pe durata unui mileniu, a luat sfîrșit. Popoarele s-au dovedit mai puternice și au ieșit învingătoare.

SFÎRȘIT

Luptă în deșertul Africii de Nord

Iuri Naghibin

Valea regilor

„Din Luxor drumul nostru ducea spre celebra „Vale a regilor”, unde se află criptele faraonilor. Ne aștepta o atrăgătoare traversare a Nilului pe un iaht cu pinze, dar dintr-un motiv oarecare societatea de turism a înlocuit iahtul cu pinze cu o șalupă — un galoș enorm și vechi. Bine, însă, că n-a putut înlocui și Nilul! Încît timp de patruzeci de minute apele iluviului au împrăscat bordul șalupei cu stropi de apă turbure, galbenă, cu miros urit. Era apa Nilului agitat, tulburător, enigmatic. Cu o spaimă veselă luam drept crocodil orice buștean purtat de ape, pînă cînd Ahmad ne lămură că crocodilii pot fi înfîlșiți acum numai dincolo de Asuan.

Cum am coborît pe celălalt mal, în preajma debarcaderului am auzit scîrîitul plîngător al unei cumpene de fîntînă. O fetiță zdrențăroasă și murdară, cu ochi de chihlimbar strălucind limpede și luminoși pe obrăzorul murdar, depăna o funie destrămată, culundînd o găleată în gura circulară a unei fîntîni. Aparatele de fotografiat și-au aștinut, toate odată, obiectivele asupra ei. Cînd și cea din urmă fotografie a fost făcută, fetița a lăsat din mină tunia și s-a repezit spre turiști, strigînd „Baçış!”

Cumpăna abandonată se ridicase, legînd în vînt găleata goală. Gura noroioasă a fîntîinii era înșelătoare; în fundul ei nu se afla apă. Fetița culunda găleata într-o groapă prăfuită, nu prea adîncă. Era melodia ei de a lua baçșuri de la turiști. Toți am rîs cu poftă, numai Ahmad, ghidul nostru, era neconsolat. Să înșel atît de urît pe niște oaspeți străini! Și înălțînd brațele către cer, Ahmad revărsă asupra capșorului fetiței, negru și prăfuit, o cascadă de blesteme antice, primite cu o uimitoare indiferență.

— I-am spus drăcoaiței că e o rușine a Egiptului, ne încredința Ahmad, suflînd din greu. Apoi tot el ne șopti, însă, confidențial: dar să știți că nu e o afacere rea. E deșteaptă fetița...

În piața încinsă de arși, unde o bivoliță scheletică și o cămilă trulașă, roasă parcă de molii, priveau cu dispreț la căței ce umblau amețiți de căldură, cu limba scoasă de-un cot, ne așteptau două autobuze străvechi, cu prelată și un precursor al automobilului modern, un fel de trăsură cu motor. Credeam că bivolița și cămila sînt menite să remorcheze aceste mijloace dubioase de transport dar și una și cealaltă se dovediră a fi niște trîntori hoinărînd fără rost. Încredințîndu-ne deci soartei, am pornit-o spre întinderile nisipoase arzătoare.

Ahmad nu ne însoțea. Întîlnise un prieten de pribegie și se adăpostiseră amîndoi sub umbrarul vîrgat și zdrențuit al unei cafenele.

Nu era chip de respirat decît în cavourile ascunse în adîncul pămîntului. Afară, soarele arzător te năucea. Arșița greoaie se ridica din pămîntul nisipos, din coastele golașe, crăpate ale movilelor, din zidurile insuportabil de albe ale unui hotel în construcție și ale restaurantului gata construit. Coca-cola era aici de zece ori mai scumpă decît la Luxor, dar ni se părea totuși ieftină. Razele soarelui ardeau hainele și trupurile; de nicăieri, nici un fel de umbră. Aici și-ar fi găsit odihna hărtîitul Peter Schlemihl, nefericitul care și-a vîndut umbra necuratului. Căci aici ar fi fost și el în rînd cu toți oamenii.

Locul se numea „Valea regilor”. Cuvîntul „vale” te duce cu gîndul la răcoare, la umbră de copaci ce-și pleacă ramurile deasupra unui pîrîu, la roua argintie, la picla ce se așterne deasupra locurilor dar aici erau suverane necontestate arșița, uscăciunea și praful. Dacă ar fi plouat, apa ar fi fost fierbinte.

La capătul scărilor lungi și abrupte ce duceau spre adîncul pămîntului, spre cavouri, trupul era, însă, învăluit de răcoare iar pe măsură ce ne apropiam de încăperile criptei ne cuprîdea un frig înviorător. Aveam noroc: Abdulla, celălalt ghid, ne dădea explicații storditoare și amănunțite; la fiecare explicație luma cel pușin cîncișase figuri încît noi puteam sorbi răcoarea cu neșă, prin toți porii.

Abdulla ne-a dat mari satisfacții, mai ales în cavoul regelui-copil, Tutankamon. Era greu de crezut că odoarele, obiectele de uz casnic, cosciugele și carele, care umplu acum un întreg muzeu, să îi încăput odinioară în acest cavou, minuscul în comparație cu celelalte. Straniu destin a fost și acela al lui Tutankamon, devenit la unsprezece ani soful fiicei trumoasei Neferite, ridicat pe tron un an mai tîrziu printr-un feticil concurs de împrejurări și mort de tuberculoză la șaptesprezece ani. În toată Valea regilor, numai cavoul lui n-a fost despuiat în antichitate ei în vremurile noastre.

Abdulla ne solicita toată atenția. — Am să vă arăt cum a fost descoperit cavoul lui Tutankamon — ne uimi el deodată, aruncînd mucul figării și strîvîndu-l sub talpă. Eu am fost cel ce l-a însoțit pe mister Carter în ziua aceea memorabilă...

Cînd am ieșit la lumina zilei am dat tuga la restaurant să mă răcoresc eu o coca-cola al cărei preț se apropie de comorile cavourilor fetele. În timp ce turnam prețioasa băutură direct din sticlă în gîtlej, mi-am dat, însă, seama că grupul meu coborise în altă subterană. M-am repezit la cea mai apropiată intrare, am coborît scările în goană și m-am pomenit din greșeală tot în cavoul lui Tutankamon, unde tocmai intrase un alt grup dintre turiștii noștri. Mare mi-a fost mirarea cînd l-am auzit pe bătrînul ghid Iusu, strîjit ca o mușiere, însușindu-și cu o impertinență de neconcepul descoperirea lui Abdulla:

— O, mister Carter!... rostea cu o voce inexpresivă nerușinatul bătrîn, ridicîndu-și alene brațele spre umeri. — E minunat!... Uimitor!... Neobișnuit!...

Am aflat apoi că un al treilea grup dintre turiștii noștri îl considera ca descoperitor al comorilor lui Tutankamon pe ghidul Faiumi, al omulei grăsuț, rotunjit și cu un glas de pasăre.

— Ce mai! — ne încredințau membrii grupului, cu o încăpăținare iritantă. Faiumi ne-a arătat cum s-au petrecut lucrurile. El a intrat în tezaur și, ridicînd brațele, a început să-l invoce pe mister Carter. „E minunat! — a strigat. — Uimitor! N-am văzut încă așa ceva!”

Și disputa a continuat apoi și pe șalupă, fiecare dintre noi apărînd prioritatea propriului său ghid...

Note dintr-o călătorie în Egipt

O discuție despre Interdependența artelor

Ultimul număr din revista „Voprosi literaturi” (3/1964) este consacrat, în întregime, interdependenței artelor. Sumarul discuției include numele unor cunoscuți critici și istorici de artă, regizori de teatru și film, pictori și sculptori, compozitori, actori și, bineînțeles, scriitori.

Dezbateră este deschisă de un articol al lui B. Meilah: „Interacțiunea artelor și sarcina studierii creației artistice”. Ținînd seama de obiectivul discuției, autorul își propune să stabilească nu numai influența reciprocă dintre arte, ci și limitele ei, dincolo de care această influență devine dăunătoare specificității fiecărui gen artistic. Autorul se folosește în acest sens de unel reflectii ale lui Lev Tolstoi asupra creației artistice. Titlul de la Iasnai Poliana spunea că fiecare artă este o tablă de șah, care trebuie aprofundată pentru a găsi noul. Unii scriitori, însă, adăuga el, incapabili să aprofundeze procesul de creație literară, anexează la tabla lor cite ceva din artele învecinate și cred că făcuse ceva nou.

Într-o perioadă cînd interferențele dintre arte erau atît de evidente, numai Tolstoi putea să-și permită o asemenea afirmație total justificată de opera lui, în care cuvîntul este singura valoare creatoare de universuri noi, mai viabile decît cele autentice.

Cu această rezervă, revista sovietică își pune la dispoziție restul paginilor oamenilor de artă care semnalează, sub o formă sau alta, diferitele modalități de interpenetrare a artelor.

Cunoscutul regizor Nikolai Akimov consideră că arta teatrală este rezultatul literaturii, talentului actoricesc, picturii, arhitecturii și muzicii. Succesul sau insuccesul unui spectacol este condiționat de echilibrul fertii dintre arte sau de lipsa acestui echilibru.

„E greu să spun în cuvinte — mărturisește Leonid Vivien — ce desfășurare îmi prilejuiește muzica și cum mă îmbogățește sufletește... Dar atunci cînd am uitat totul și nici o măsură dintr-o simfonie iubită nu mai răsună în nici un colt al sufletului meu, se naște în mine, printr-o asociație surprinzătoare, necesitatea de a „asculta” din nou ritmul și tempo-ul uneia sau alteia dintre scenele unui spectacol”.

Mihail Romm este de părere că pictorul francez Degas „a prevăzut, fără să vrea, cadrul cinematografic, înainte de invenția lui Lumiere. Tablourile lui din deceniul al nouălea al secolului trecut: „Cîntărețul cu mînuși negre”, „În culise”, „Balerină sezînd” și, mai ales, „La teatru” sînt modele de reprezentare cinematografică”.

Scriitorul I. Selvinski relevă două aspecte ale problemei. Mai întîi faptul că de multe ori scriitorii sînt și pictori (ca Pușkin, Lermontov, Sevcenko). Pentru a justifica această pluritate de preocupări, el citează afirmația lui Darwin, care a spus că „Talentul este îmbinarea tuturor aptitudinilor”. Se înțelege, deci, că în această împrejurare, influențele sînt nemijlocite și puternice.

În ceea ce-l privește pe el însuși, Selvinski mărturisește: „Atunci cînd ascult o sonată minunată sau vîd un tablou pictat cu multă artă sînt o dorință puternică de întrecere! Vreau să iau condeiul în mîină cit mai curînd”.

E, oricum, o latură incertă a interferenței artelor. Spațiul nu ne îngăduie decît aceste cîteva spicuiri din multele opinii cuprinse între copertile revistei amintite. Semnalăm, doar, în încheiere, studiul „În întîmpinarea vieții” (Sinteza artelor ieri, astăzi și mîine) de N. Dimitrievna, care, după cum se vede și din subtitlu, se ocupă de una din cele mai interesante laturi ale problemei. Autoarea constată că în antichitate și în evul mediu diferitele domenii ale artei erau constituite în ansambluri, organice sudate între ele și se întreabă dacă această sinteză este posibilă și astăzi și dacă este, pe ce căi specifice se va dezvolta.

R. J.

A. Mihailov:

Prieteni

(linogravură)

VITRINA

Un roman al căutătorilor de aur

O epopee singeroasă și violentă, descoperind istoria sumbră a sfișierilor omului sub capitalism — aceasta este tema romanului „Aur”, de Mamin-Sibiriak care a consacrat o parte reprezentativă a operei sale unui episod unic din trecutul Uralului. Este vorba de o largă desfășurare de energii omenești, de vieți și destine angrenate într-o mare acțiune de descoperire a aurului în minele de lângă Balcigovo, care se desfășura în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea.

Evoluția eroilor romanului pe relieful accidentat al unui Eldorado rusesc este în măsură să-l recomande pe

D. Mamin-Sibiriak: „Aur” — Editura pentru literatură universală, 1963.

scriitor în ceea ce are el mai caracteristic, ca artist al cuvîntului, dar mai ales ca observator profund al începuturilor capitalismului. Romanul „Aur” aduce înaintea cititorului împrejurări și personaje din lumea minelor aurifere ale Uralului, care intrau în circuitul economiei capitaliste. Trecerea de la vechile așezări patriarhale la conflictele noi, bîntuind locurile unde se petrece acțiunea romanului cu o violență fără precedent, constituie de fapt momentul pe care îl surprinde cartea lui Mamin-Sibiriak. Este o cuprindere foarte amplă a cadrului unei epoci, bine reprezentată prin dezvoltarea firmei „General Mansveton & Co.”, dar și prin suferințele cumplite, disperarea și tragediile muncitorilor de la minele societății. În centrul povestirii se află ideea că de la început tot ce ține de capitalism este supus acțiunii corupătoare și dizolvante a aurului, setei de înavușire cu orice preț care schimonosește trăsăturile omului.

O greutate specifică o deține în această amplă galerie de tipuri, cu un contur istoric și social foarte clar, personalitatea maistrului Zikov, omul care și-a dedicat patru decenii din viața lui extragerii aurului, sfîrșind, în condițiile junglei capitaliste, prin a-și pierde mințile. Rodion Potapovici Zikov, omul de o statură enormă, vînjos și la bătrînețe, este în același timp și o imagine foarte proprie a tipului de muncitor rus înzestrat cu un suflet generos, care trăiește o dramă cumplită. Destrămarea familiei, destinul tragic al copiilor și al nepoateilor sale este un alt ecou al goanei după aur.

Ceea ce impresionează în mod deosebit în arta povestirii la Mamin-Sibiriak este tocmai această stringență legătură dintre cadrul istoric și identitatea morală-umană a personajelor. Zikov este tipul maistrului vechi, pasionat de profesia lui, tot așa cum un alt erou principal al cărții, intrigantul Kișkin, funcționar și profesionist al loviturilor de teatru în fuga după aur, este un personaj odios, lacom și crud. Romancierul știe să ne prezinte multilateral eroii, fie comparîndu-i cu cei mai apropiați lui (cum face atunci cînd îl alătură pe circiumarul Ermoșka de Kișkin), fie privindu-i cu ochii celor mai buni prieteni sau ai dușmanilor lor (după caracterizările cuprinse în episoadele finale ale cărții).

Fiecare dintre cei care intră în țesătura conflictului cu un rol de seamă aduce cite un tip propriu acelei vremi, de la bătrîna Lukeria care prinde gustul banilor ciști-gați prin cele mai murdare mijloace și moare arzînd de vie pe sipetul cu rubișoare, la circiumarul Ermoșka prins mereu în conversații ciudate cu soția lui, care nu vrea să moară la timp pentru el, și pînă la Piotr Vasileci, chiorul, criminalul, incendiatorul, cel mai profund asimilat noii orînduirii capitaliste. Cititorului i se oferă o secțiune profundă din societatea vremii de la sfîrșitul secolului trecut. De aceea și romanul „Aur” a intrat în istoria literaturii ruse ca una dintre cele mai puternice pagini de acuzare a începuturilor capitalismului în Rusia.

Miron Dragu

Zborul - o problemă mereu nouă

Desigur
felese în
temelii la
pe baza
șiri esenț
principiu
coperiri
Un dor
despre ca
al cucerir

Se știe
făcut cu
pentru a
tarea pro
apa... g
la primul
moderne
la o nouă
autopropu

Discul zburător

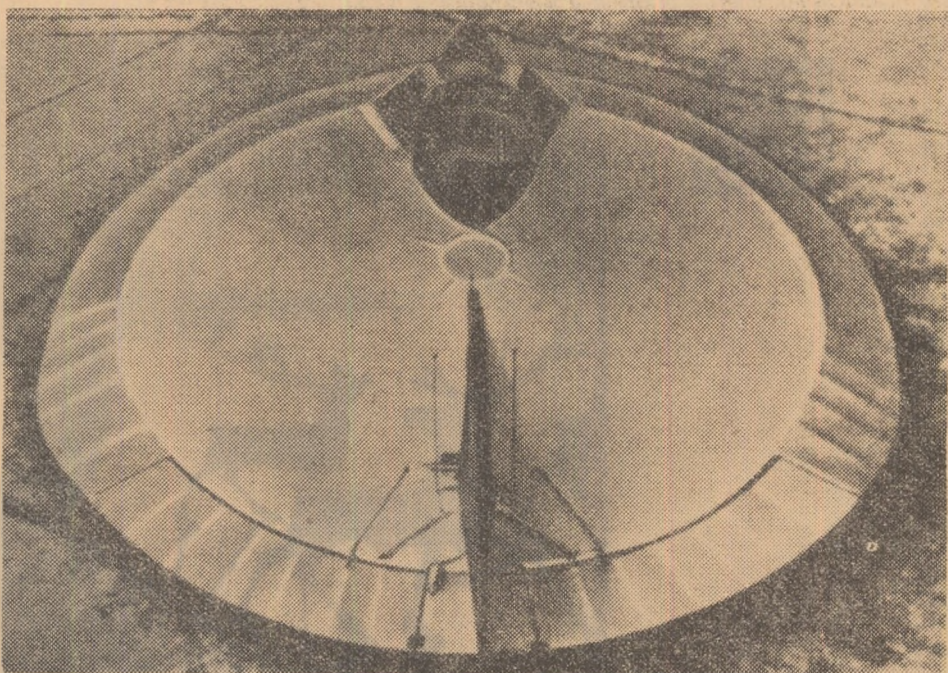
În înaltul cerului plutește un obiect ciudat. Depărta-rea împiedică determinarea precisă a dimensiunilor dar forma-i rotundă se desenează clar pe albastrul bolții. Deodată, zborul lin al obiectului plutitor se curmă și el se năpustește vijelios spre pământ. Trec cinci secunde. Zece... Cincisprezece... Încă un kilometru și se va izbi de sol. Dar aparatul se redresează brusc și execută niște figuri acrobatiche amețitoare.

Nu, nu e o misterioasă „farfurie zburătoare”. Ci un discoplan experimental de Vladimir Ivanov.

Principala caracteristică a discoplanului este, așa cum se vede și în fotografie, aripa rotundă care permite o scurgere uniformă a curenților de aer în jurul ei. Aparatul „Discoplan-2”, construit în U.R.S.S. în 1962, e prevăzut cu aripi având fiecare un diametru de 5 metri.

Noul aparat a vădit o însușire interesantă, așa numitul efect al „pernei de aer”: la aterizare discoplanul se stabilizează automat pe direcțiile longitudinală și transversală, părind că se sprijină pe o pernă de aer.

De posibilitățile potențiale ale aparatelor zburătoare în formă de disc se ocupă și un număr de firme aeronautice din străinătate. Specialiștii din diferite țări consideră că atunci când aceste aparate vor fi înzestrate cu un sistem simplu și în același timp sigur de dirijare ele vor fi superioare altor mașini de zbor.

Școala de pilotaj a insectelor

Insectele se numără printre primele vietăți zburătoare. Dar pe cât de variate sînt speciile de insecte pe atît de diferite sînt mecanismele lor de zbor. Unele sînt înzestrate cu un sistem de aripi prea puțin ingenios, ceea ce face ca randamentul zborului să fie scăzut. Există fluturi, de pildă, ale căror aripi din spate au cam aceleași dimensiuni cu cele din față și, în plus, nu lucrează sincronizat: în felul acesta curenții de aer produși de aripile posterioare sînt împinși înainte iar cei produși de aripile anterioare sînt împinși înapoi. Această ciocnire de curenți îngreuează mult zborul fluturilor.

Albinele, bondarii și viespile au aripile din față cuplate cu cele din spate, ceea ce le silește să lucreze simultan și face să sporească randamentul zborului.

Cele mai bune zburătoare sînt, însă, insectele cu o singură pereche de aripi. Aripile acestor insecte au însușirea de a executa întoarceri, de-a lungul axului longitudinal, de cel puțin 100°. Spre deosebire de păsări, deci, la insecte „lucrează” amîndouă suprafețele aripilor.

Și acum, cîteva amănunte despre zborul insectelor.

Într-o secundă, musca își mișcă aripile de 800—850 de ori. Musca *Chrisotoxum* execută cu ușurință cele mai complicate figuri acrobatiche. Poate, de pildă, să stea nemișcată „în suspensie” răsturnată pe spate și să se dea peste cap în aer cu o viteză uluitoare.

Viteza de zbor a insectelor e în funcție de distanță, temperatura aerului, puterea vîntului. O seamă de fluturi zboară cu 54 km/h, albinele cu 23,5 km/h iar bondarii cu 18 km/h. În ce privește distanțele parcurse, ele se cifrează la sute de kilometri.

Spre a aduna o jumătate de kilogram de miere, alba trebuie să facă cam 80 000 de zboruri, fiecare pe o distanță de 0,5-2 km. E ca și cum ar înconjura de două ori Pământul de-a lungul ecuatorului!

Studierea insectelor cu ajutorul mijloacelor oferite de tehnica modernă sugerează inginerilor soluții tehnice interesante. Construind instalații care reproduc mișcările aripilor insectelor, ei urmăresc modul de funcționare a ingeniosului mecanism cu care natura a înzestrat micile zburătoare.

nele cu re
elimin... d
în continu
ține, mai
ploatare, n
rizare atît
Sau făc
și al patru
rate mai u
fi vorba d
gile și apr
construit în
numitele d
este vorba
dirijate.

S-au con
gide. La c
pentru gaz
partea infe
gide aveau,
metalic, de
Producția
însă, cu tim
șite de avi
acest punct
e studiată
s-au găsit
la construc
arhivă”. În
ai construc
realizat și :

În zilele
avantaj de
hidrogen. E
ori mai gre
terea ascen
parte, însă,
zintă perico
se întimplă
gaze, hidrog
și de aceea
ricolul expl
aer. În afar
realizarea u
lului cu o i
În felul ace
care, la tim
torilor, nev
evita „fuga”

Să vedem
zaniî dirija
vingătoare.

TROLEIBUZE ÎN COSMOS

Ne aflăm pe un cosmodrom. Dar nu-l un obișnuit teren de lansare a rachetelor, cu care oamenii secolului XX începuseră să se familiarizeze. Privirile uimite urmăresc turnul de lansare ajutat, al cărui virf dispăre semeș în nori. Înălțimea turnului? Cinci kilometri! De-a lungul turnului sclipesc în soare două șine subțiri, interminabile, de cupru pe care sînt fixate trolieele cosmonavei aflate la post.

Pregătirile preliminare lansării s-au încheiat. Ascensorul și-a terminat cursele și zecile de pasageri cu destinația... Marte și-au ocupat locurile. 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 — start! Învaluită în flăcări racheta, un adevărat troleibuz cosmic, pornește spre înălțimi.

În interiorul ei pasagerii: savanți, ingineri și tehnicieni discută cu aprindere noile proiecte de exploatare a subsolului marțian căci, de cîteva ani încoace, strălucitoarea planetă roșie a fost supusă de oameni și bogatele ei zăcăminte minerale folosite pentru binele umanității.

Cu fiecare secundă viteza troleibuzului sporește. Cei cinci kilometri ai turnului au fost străbătuți de mult dar trolieele continuă să lungească pe șine. Din loc în loc, ca într-o fulgerare, se zăresc motoare suspendate de șine prin mici bare. Sînt motoarele care, alimentate cu energie electrică de pe Pămînt, mențin șinele în spațiu. Între timp au fost străbătuți 15 km. Șinele s-au terminat dar racheta continuă să înainteze cu o viteză de 4 km/sec. La înălțimea de 200 km, însă, viteza navei este de numai 2 km/sec. O seamă de pasageri, care primesc pentru prima oară botezul Cosmosului, par neliniștiți. De unde-și va trage noul vehicul cosmic forța necesară pentru a atinge viteza de 11 km/sec, pentru înfrîngerea barierei gravitaționale?

Comandantul astronavei, un bătrîn „lup al Cosmosului” se grăbește să dea explicații. Peste cîteva clipe, îi asigură el, vom pătrunde într-o nouă zonă cu șine electrice, care ne vor spori viteza avîntîndu-ne la înălțimea de 400 km. În același timp șinele ne vor imprima direcția spre Marte, ale cărui zone împrejmuitoare sînt și ele electrice.

Comandantul își continuă explicațiile și pasagerii uimiți află noi amănunte despre originala linie de troleibuz Pămînt-Marte. Între altele, ei sînt informați că curenții intră pe „fire” de la niște motoare alimentate cu energie de centrale electrice solare care le și mențin în spațiu, ca niște piloni. Șinele nu mai sînt din cupru, care e costisitor, căci la temperatura cosmică multe alte metale sau aliaje devin supraconductibile și deci permit trecerea curenților. Dar motoarele cum de stau fixe, în abis? Cît se poate de simplu. Suspensia e asigurată de faptul că atît tracțiunea cît și greutatea și tensiunea lor sînt reciproc echilibrate, regimul de funcționare fiind dirijat de la

distanță, prin radio. Iar dacă ar fi necesar să călătorim spre Venus sau altă planetă, dirijarea forței de tracțiune, asemenea unui macaz, orientează linia de troleibuz în direcția dorită!

Despre acest original mijloc de locomoție, descris mai sus, a scris cu bogate amănunte revista sovietică de știință popularizată „Znanie-Sila”. Inima troleibuzului cosmic, motorul cu ioni, alimentat cu cesiu e bazat pe un principiu destul de simplu. E drept, motorul n-a depășit încă stadiul de laborator, tracțiunea lui măsurîndu-se deocamdată în grame, iar dimensiunile lui fiind foarte reduse, dar o dată realizat la proporțiile necesare el va dezvoltă viteza de 1000 km/sec, cu alte cuvinte o viteză de 400 ori mai mare decît aceea a unui motor de racheta alimentat cu combustibil chimic. Să mai adăugăm că 1 kg de cesiu va putea produce aceeași energie cu cea rezultată din arderea a 400 kg combustibil într-un motor obișnuit! Acum pare fantastic. Dar miine?

Întoarcem la dirijabile?

Va exista
«omul-pasăre»?

Trăim într-o epocă de avânt tehnic și științific atât de impetuos încât sîntem oarecum „blazați” de invenții, unele mai ingenioase cît altele iar de realizări de-a dreptul uluitoare aproape că nu ne ai mirăm deloc. E o stare de spirit comună atât profanilor cît și, -i drept într-o măsură mult mai mică, specialiștilor și care reflectă, sigur, tocmai ritmul fantastic în care progresează știința și tehnica.

Formele mai sus nu trebuie înțeluse; nu se răstoarnă totul din puia invenție ci, de multe ori, ei principii se aduc îmbunătățiri, însă, se schimbă însuși apărta și atunci ajungem la desepocă.

care progresele extraordinare, am, sînt foarte vizibile este cel i.

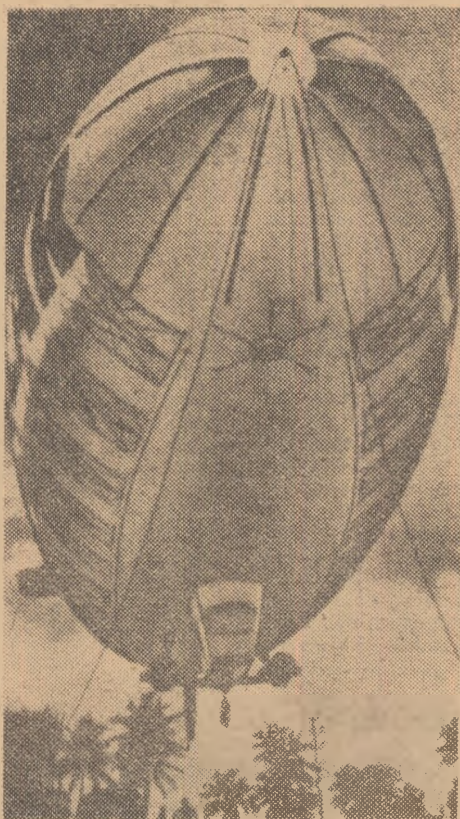
Un rival al avioanelor moderne?

le încercări de a zbura s-au captivate, umplute cu hidrogen, șoare ca aerul. O dată cu inven- u elice s-au ridicat în văzduh avia- i progresat enorm, de plane” primitive la avioanele iter. Sub ochii noștri s-a pășit a acest domeniu — la avioanele apă principiul rachetelor, avioa-

Dirijabilele nu au nevoie de aerodromuri speciale și de aceea pot ajunge în regiuni inaccesibile avioanelor. Avînd în vedere faptul că pot ridica greutate considerabile, transportul unor piese sau chiar agregate metalice mari în puncte geografice depărtate de căile ferate sau fluviale se poate realiza mult mai simplu și mai economic.

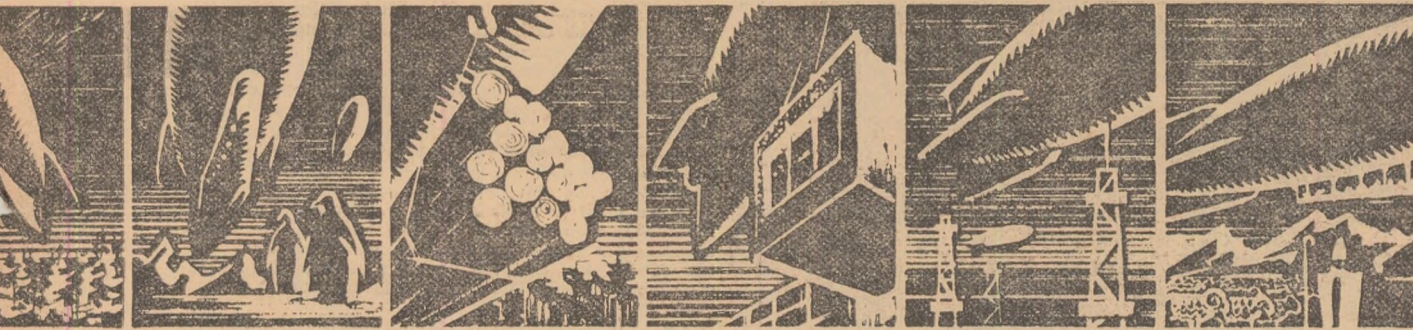
Să dăm cîteva exemple. O avarie pe un vas aflat undeva lîngă coasta de nord-est a U.R.S.S. necesită înlocuirea urgentă a axului rotor. În acest caz singura soluție este demontarea axului (din cauza dimensiunilor și greutății sale), transportarea pieselor cu avionul și remontarea pe vas. Se înțelege cît de complicată și de costisitoare este o asemenea operație. Cu ajutorul dirijabilului, axul ar putea fi transportat mult mai simplu fără a mai fi demontat.

Explorarea și exploatarea bogățiilor naturale ale Siberiei se desfășoară pe un front larg. În condițiile climatice grele ale taigalei, cu pădurile ei nesfîrșite, deplasarea echipelor de geologi, mineralogi, constructori și alți specialiști nu se poate face decît cu avioane și elicoptere. Se înțelege că marile avioane moderne nu pot fi folosite în asemenea condiții. Dacă ținem seama de faptul că un dirijabil poate transporta o greutate egală cu o treime din volumul său, înțelegem ușor că un astfel de aparat poate să ridice cam 100 de tone. Această greutate echivalează

lor, mai încăpătoare, ar simplifica și ar ieftini simțitor operația.

Capacitatea dirijabilelor de a ridica greutate considerabile ar permite să se realizeze asemenea aparate cu combustibil nuclear. Realizarea unui aparat de zbor cu un asemenea combustibil este deocamdată de domeniul fanteziei științifice. Dimensiunile mari ale dirijabilului ar îngădui, însă, instalarea reactorului la o distanță

Acestea din urmă, însă, nu au pe cre se av elice, fiind prezintă serie de avantaje, care mai ief- mai puțin pretențioase în exis- sită piste de decolare și de ater- Ńgi etc.

ercări, prin deceniile al treilea e a se „reabilita” și vechile apa- a aerul. Se înțelege că nu putea veni la baloanele captive, fra- reguvernabile; în locul lor s-au e țări, printre care U.R.S.S., așa- le. Insuși numele ne spune că e aparate de zbor ce puteau fi

dirijabile suplă, semirigide și ri- ble corpul servea, ca și rezervor semirigide erau prevăzute la cu grîndă metalică iar cele rit- um le arată numele, un schelet d.

emenea aparate de zbor a fost, abandonată, ele pîrînd a fi depă- e și elicopterele moderne. Dar edere nu rezistă dacă problema profund. De aceea în U.R.S.S. i entuziaști ai ideii de a reveni dirijabile, pe nedrept date „la a a pornit de la cîteva pionieri e dirijabile, care prin 1931 le-au zut ce foloase aduceau.

re dirijabilele prezintă marele ea fi umplute cu heliu și nu cu levărat că heliul, fiind de patru it hidrogenul, face să scadă pu- lă a dirijabilului. Pe de altă il este un gaz inert și nu pre- inor incendii sau explozii, cum hidrogenul. Cel mai ușor dintre are și moleculele cele mai mici ează cel mai lesne. De aici și pe- amestecului de hidrogen și de aceasta, masele plastice permit nvelisuri pentru corpul dirijabi- meabilitate extrem de ridicată. se rezolvă o a doua problemă i, a dat mult de furcă construc- să lăcuiescă dirijabilul spre a ului.

cu o turbină mare pentru o hidrocentrală, un cuplor pentru ciment sau alte agregate impor- tante.

Perspectivă încurajatoare

Problema exploatării, a supravegherii și îngri- jirii pădurilor constituie și ea o sarcină economi- că majoră într-o țară atît de bogată în păduri cum e Uniunea Sovietică. Nu întîmplător de aceea tocmai pe lîngă Comitetul pădurilor din U.R.S.S. a fost organizată recent o consfătuire lărgită în problema folosirii dirijabilelor. Din concluziile consfătuirii au reieșit incontestabilele avantaje economice și de operativitate rezultate din folosirea unor asemenea aparate de zbor.

Un alt domeniu către care se îndreaptă atenția celor ce cred în viitorul dirijabilelor este meteo- rologia. Se preconizează instalarea pe dirijabile a unor stațiuni hidrometeorologice care să per- mită studiarea permanentă a straturilor atmosferice superioare, ceea ce ar duce la o conside- rabilă îmbunătățire a stabilirii pronosticurilor timpului.

Dirijabilele ar putea aduce, însă, servicii de- sebite mai ales în regiunile arctice și antarctice, unde construirea de piste de aterizare pe ghe- țarii în derivă este foarte dificilă. Dacă ne a- mintim din nou de marea putere utilă a dirija- bilelor sesizăm și mai limpede avantajele folo- sirii lor.

Entuziaștii dirijabilelor au pornit o foarte activă campanie în ziare. Rezultatele au fost sur- prinzătoare. Sute de scrisori, semnate de oameni cu varietate preocupări, de la colaboratori știin- țifici ai Institutului de geografie al U.R.S.S. pînă la agronomi și silvicultori, constructori, geologi au venit cu serioase argumente în sprijinul re- actualizării acestor aparate zburătoare.

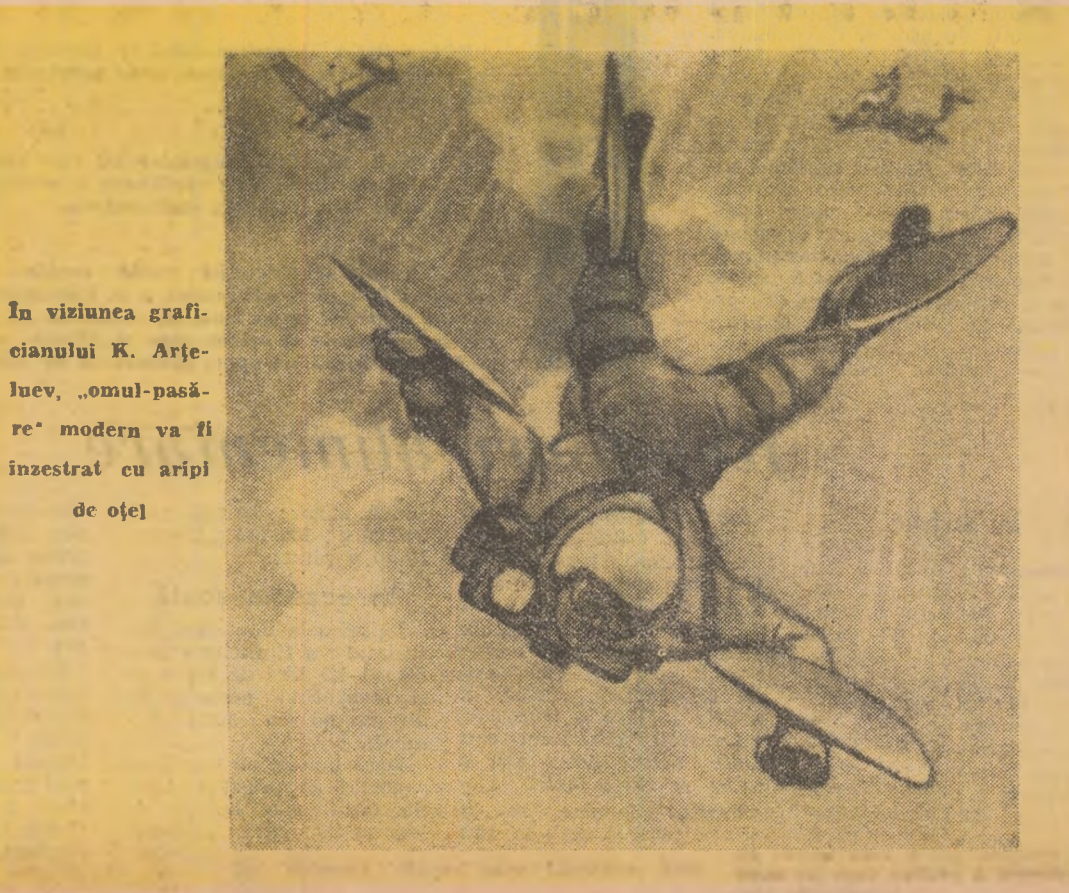
Cele mai multe propuneri vin din regiunile în care condițiile naturale îngreuiază transportul. Nu e vorba numai de aplicații de perspectivă ale dirijabilelor în regiunile nordice, greu acce- sibile, ci și în cele sudice. S-a preconizat, de pildă, ca sondele destinate exploatărilor, din largul Mării Caspice să fie transportate cu diri- jabile și „coborîte” direct în punctul dorit. Tot în regiunile sudice, unde o importantă ramură economică este creșterea animalelor, mai ales a oilor, dirijabilele ar putea transporta, în timpul verii, zeci și sute de mii de oi din văi spre pă- șunile alpine. Acum ele sînt transportate în multe locuri cu elicoptere. Folosirea dirijabile-

suficient de mare de cabina de conducere iar realizarea unei instalații de protecție în greutate de 8—10 tone n-ar constitui nici ea o problemă.

Este interesant de semnalat că un inginer din Austria a și brevetat proiectul unui dirijabil funcționînd cu combustibil nuclear.

Am adus doar cîteva argumente pentru a arăta că vertiginosul progres tehnic și noile reali- zări despre care vorbeam la început nu justifi- fică renunțarea la tot ce pare învechit și a fost înlocuit cu alte utilaje sau aparate. Tocmai datorită acestui progres, a „avalanșei noului”, s-ar putea să nu fi fost dezvoltate pe deplin posibili- tățile de utilizare a unor invenții ingenioase, date prea repede la arhiva tehnicii. Se pare că așa s-a întîmplat și cu dirijabilele. De aceea s-ar putea ca ele să fie reabilitate.

Ing. Florian Dinulescu

În viziunea grafi- cianului K. Arșe- luev, „omul-pasă- re” modern va fi înzestrat cu aripi de oșel

Argumente practice

sînt argumentele aduse de autor. Ele sînt numeroase și con-

La ordinea zilei

Astenia de primăvară

În timp ce natura se trezește la o nouă viață iar vegetația din jur se înviorază, organismul nostru reacționează în mod paradoxal. „Parcă ar veni toamna, nu primăvara! — spun unii — așa mă simt de prost dispus, de obosit”. Dar nu e numai o oboseală fizică sau o febră musculară care apare de multe ori la cel mai mic efort ci adesea simțim și o adevărată „lene intelectuală”. De multe ori se adaugă dureri de cap, amețeli, palpitații, stări de indispoziție fără motiv. Chiar cei mai virșnici dintre noi spun la începutul primăverii că „simt cum le clocotește sângele în vine dar... n-au nici o putere!”

Această stare ciudată, care nu e, așa cum vom vedea, o boală, este caracteristică perioadei de sfârșit a iernii, fiind cunoscută de altfel sub numele de „astenie de primăvară”.

Cum se explică acest fenomen? Este vorba în primul rând de o scădere a rezervelor vitaminice ale organismului ca o consecință a hranei din timpul iernii, mai puțin bogate în aceste „principii vitale”. Protagonista tulburărilor caracteristice asteniei de primăvară este vitamina C care lipsește în mod special din alimentație (datorită reducerii legumelor, verdeturilor și fructelor) în timpul iernii. Cercetările au arătat că pe de o parte cantitatea de vitamină C din sânge scade progresiv începând din luna decembrie și atingând maximum în luna martie iar pe de altă parte există o eliminare crescută a vitaminei C în această perioadă. Dar și alte vitamine sînt diminuate în sânge în timpul primăverii, dar într-o proporție mai mică. Dintre acestea cităm: vitamina P, vitamina PP, vitamina E, vitamina B-12 și alte vitamine din „complexul B”.

Și totuși astenia de primăvară nu se datorează exclusiv unei hipovitaminose. Chiar la cei care primesc o hrană bogată în vitamine în timpul iernii (mai ales prin fructe și crudități) se poate observa o stare de oboseală, o moleșală mai mult sau mai puțin ușoară în perioada de tranziție de la iarnă la primăvară. Această stare este cu atât mai accentuată cu cît trecerea de la climatul iernii la cel al primăverii se produce mai rapid. Ea este datorită, așa cum arată studiile recente de „bioritmologie”, schimbării ritmului de viață al organismului. Trecerea bruscă de la condițiile iernii la cele ale primăverii cere din partea organismului o adaptare, căreia cei mai mulți oameni nu-i pot face față imediat.

În sfârșit, printre cauzele asteniei de primăvară trebuie să menționăm și scăderea rezistenței și a vigoarei organismului din cauza diferitelor afecțiuni contractate în cursul toamnei și iernii (guturaiuri, gripe, afecțiuni catarale ale căilor respiratorii). Acestea lasă în urma lor o astenie care de multe ori nu devine manifestă decît la începutul primăverii.

Reiese deci limpede că astenia de primăvară, departe de a fi o boală, nu este decît un sindrom — un grup de semne care apar datorită unor condiții speciale ale anotimpului rece.

Desigur că, cunoscînd aceste condiții, cauzele care generează apariția sindromului astenic de primăvară este destul de ușor să-i combatem consecințele. Pentru prevenirea fenomenelor de astenie, mai ales la persoanele la care acestea apar în mod obișnuit în fiecare primăvară, se va respecta un regim bogat în vitamine în cursul iernii. Nu vor lipsi din alimentație fructele proaspete, citricele, legumele, zarzavaturile verzi, varza murată. Se va da o atenție deosebită afecțiunilor catarale sezoniere (răceli, stări gripale etc.) care vor fi tratate cu toată seriozitatea. Se va căli organismul în timpul iernii printr-o îmbrăcăminte corespunzătoare, evitîndu-se purtarea unor haine prea

groase știut fiind că „înfofolirea” este cel mai mare dușman al călirii organismului. Băile și dușurile de două-trei ori pe săptămînă sînt de asemenea un fortifiant foarte eficace, mai ales dacă sînt făcute regulat.

În sfîrșit, la apariția asteniei este bine să consultăm medicul pentru a preciza dacă nu este vorba totuși de o boală al cărei debut poate fi „mascat” de astenia de primăvară. În caz că această posibilitate este înălăturată, tratamentul se rezumă de multe ori la o îmbogățire a hranei cu alimentele pe care le-am arătat. Dacă această simplă suplimentare de alimente nu este suficientă, se vor adăuga: polivitamine (4—8 drajeuri pe zi după mese), vitamina C-200 (4-5 comprimate pe zi supte între mese), vitamina B complex (2—4 drajeuri pe zi între mese) alături de alte medicamente de tip tonic: tonozit (4—8 comprimate pe zi repartizate în mai multe prize), hexafosfat, calciu etc. La nevoie se va administra, sub control medical, preparatul hormonal A.D.C. — 1 fiolă pe zi timp de 10 zile.

Dr. Sernion Rostovski

O clipă emoționantă! Bolnavul care și-a pierdut vederea în urma unui accident și-a recăpătat-o după o operație reușită

FULGHII DE CEREALE (de ovăz, de orez) sînt foarte hrănitori, conținînd în proporții variate toate grupele de elemente hrănitoare (glucide, albuminoide și lipide). Ele conțin de asemenea vitamine din grupul B și vitamina D. Preparați cît mai des diverse mîncăruri sau garnituri din fulgi de cereale.

APA SĂRATĂ aplicată pe o zgîrietură este un bun cicatrizant. Se va folosi în acest scop apa sărată fiartă și răcită.

NU DAȚI calciu în exces copiilor. Abuzul administrării de calciu poate duce la un efect contrar, adică la demineralizare, deoarece în acest caz calciul se elimină sub formă de fosfat de calciu, împrumutînd din „economia” organismului fosforul necesar.

FOLOSIREA bicarbonatului la fierbere nu este indicată, întrucît duce la degradarea unor substanțe nutritive, în special vitamine.

VIRUSUL hepatitei epidemice nu este omorît de alcool. De aceea singura metodă de sterilizare a seringilor și acelor pentru injecții este fierberea îndelungată.

DOI pumni de pătrunjel verde conțin rația necesară de vitamina C a unui om pentru o zi. Pătrunjelul conține de asemenea cantități importante de vitamină A, de aceea folosirea lui ca mirodenie la salate, supe și diferite mîncăruri de legume și fructe asigură un aport permanent de vitamine.

Regimuri alimentare

În diabet

Dimineața: o cafea sau ceai cu 50—100 g lapte, unt, ou sau 30-50 g brînză; 30-50 g piine; 50-100 g fructe (piersici, căpșuni, pepene, lămii, portocale).

Ora 10: un iaurt.

La prînz: o supă de carne degresată; 150-350 g legume (fasole verde, roșii, castraveți, ridichi, praz, conopidă, varză acră, ciuperci, spanac) în supă, fierte, sote sau salată, cu

adaos de 10-30 g unt, smîntînă sau untdelemn; 100-200 g cartofi fierți, copti; 100-250 g carne (pui, găină, vițel, vacă, pulpă de miel sau pește slab — șalău, știucă, lin, mreană, caracudă, calcan, păstrăvi, caras, biban); 30-50 g piine; 100-150 g fructe.

La orele 17: iaurt sau lapte bătut 150 g sau o cafea cu 100 g lapte.

Seara: legume ca la prînz (160-300 g), sote sau salată; un ou sau 50 g

suncă slabă; brînză albă 50-100 g; 100-150 g fructe; 30-50 g piine.

În eczema acută

În primele două-trei zile regimul va fi exclusiv lactat: 1-1,5 litri de lapte pe zi (exceptînd cazurile de intoleranță la acest aliment).

Dacă laptele nu este bine suportat se prescrie timp de două zile bulion de legume (cartofi, morcovi etc.) sau timp de trei-cinci

zile—orez preparat cu unt sau apă zaharată, fructe crude sau sub formă de gemuri și dulciuri: zahăr sau lichide zaharate ca ceai, sirop. Se suprimă sarea.

Ulterior se dau: iaurt, smîntînă, brînză proaspătă de vacă, puțin unt, făinoase (orez, griș, macaroane), legume (supe, soteuri, piureu) fructe, compoturi, dulciuri (marmeladă, miere). Carne fiartă sau friptă, cu prudență.

...in

corpore

sano

Esculap răspunde...

„VIENEZA” — București: Înțelegem bine îngrijorarea dv. Deși nedezvoltarea sînilor nu este întotdeauna semnul unei boli, ar putea fi vorba de o insuficiență ovariană. Serisoarea dv. conține puține date utile pentru a ne permite să vă dăm sugestii cu privire la tratamentul pe care să-l urmați. Nu știm dacă aveți copii sau nu, dacă ciclul menstrual este normal etc. Ar fi necesară de asemenea o mamografie, pentru a se examina starea canalelor galactofore. Mai reveniți.

ALEXANDRA RUSU — Timișoara: 1) Pentru a feri copilul de viermi intestinali trebuie să luați următoarele măsuri: să consume apă fiartă; legumele și fructele să fie bine spălate iar cele cu coajă să fie curățate; carnea va fi bine spălată sau friptă. Copilul să aibă unghiile tăiate scurt, să-și spele mîinile cu apă caldă și săpun. Vasele de noapte și closetele să fie opărite sau dezinfectate cu apă de var. Tratamentul propriu zis al oxiozei trebuie făcut sub supraveghere medicală. Medicamentul Nematocton (vermicid) este cel mai lipsit de toxicitate și cel mai indicat în acest caz. 2) Gerovital H 3 are chiar la vîrstă pe care o arătați dv. o acțiune favorabilă asupra funcțiilor organismului, în special asupra celor nervoase, musculare, vasculare. Este indicat să se asociază tratamentul prin drajeuri cu tratamentul prin injecții la recomandarea medicului.

A.S. — București: 1) A fost descoperit într-adevăr un hormon care are proprietatea de a „topi” depozitele de grăsime și a le reintroduce în circuitul sanguin de unde sînt eliminate. Experiențele făcute pe animale au dat rezultate foarte bune, dar nu s-a trecut încă la aplicarea preparatului în scopuri terapeutice, în obezitate. 2) Vaccinarea B.C.G. se poate face la orice vîrstă dacă pînă la acea dată nu s-a produs infecția tuberculoasă. În primul rînd vaccinarea este indicată vîrștelor tinere (copii, adolescenți) asigurînd timp de mai mulți ani o rezistență la tuberculoză. Eficacitatea vaccinării B.C.G. în prevenirea t.b.c. este incontestabilă și verificată de mai mulți ani în diferite țări. 3) Citiți răspunsul dat în nr. 13 pe anul acesta tov. Ilcana Constantinescu. O diferență de 500.000 de globule roșii între două hemograme făcute la intervale mici nu e semnificativă. Această cifră poate fi datorită chiar tehnicii de numărare a eritrocitelor.

„MONA LISA” — București: 1) Bănuim că nu veți fi de acord cu noi dar cel mai bun lucru ar fi să vă tăiați părul scurt. În orice caz, periați-l zilnic și spălați-l o dată la 10—15 zile. Fața trebuie spălată cu apă caldă și săpun și ștersă zilnic cu următoarea loțiune: alcool (de 70%) 100 g + acid salicilic 1 g + camfor 1 g + acid boric 1 g. Pentru a scăpa de „punctele negre”, care în fond sînt mici depozite de materie grasă, trebuie să vă duceți la o cosmeticiană care vă va masa și vă va curăța fața. 2) În tulburările ciclului menstrual de tipul celor descrise de dv. progesteronul se face în doză de 3—4 injecții de cîte 10 m/g din 2 în 2 zile, începînd din ziua a 17-a a ciclului sau 3 injecții de 20 m/g între zilele 19—21 ale ciclului.

MARIA M. — Timișoara: Am mai discutat problema aerofagiei în pagina aceasta chiar recent (în nr. 11). În ce privește tratamentul ei, dacă v-ați convins că nu există vreo afecțiune gastro-intestinală sau hepatică (ficat) care o provoacă, este relativ ușor să remediați neplăcerile pe care le aveți. Știînd că nu prezintă vreo gravitate, cu puțină voință și educație puteți împiedica singură eructațiile. În primul rînd este o problemă de educație a deglutiției. Înghițirea acruului poate fi înlăturată și țînînd între dinți un port-țigaret. De multe ori în caz de balonare, culcarea pe abdomen favorizează eliminarea gazelor și totuși reîntrî în ordine. Ca medicamente puteți utiliza: romergan, clordelazin, nervatil sau sedative de tipul pasiflorului sau sedonalului.

MIOARA SIMIONESCU — București: 1) Vegetațiile adenoidale, care sînt un focar cronic de infecție ca și amigdalele, pot determina în organism reumatism, boli de inimă, de rinichi etc. De aceea o dată descoperite vegetațiile adenoidale trebuie tratate și aceasta se face numai prin extirparea lor. 2) Dacă soțul dv. e un cardiac compensat (adică fără semne de oboseală a inimii) poate practica sporturi ca: mersul cu bicicleta pe teren plat, canotajul și înotul.

VOLOȘENIUC VIORICA — Salcia (Suceava): Între luna a 5-a și a 6-a copilul dv. poate primi: de 4 ori cîte 170—180 g lapte de vacă diluat 3/4 zaharat, 5%/o; o dată 170—180 g lapte de vacă cu griș sau: de 3 ori cîte 170—180 g lapte de vacă diluat 3/4, zaharat, 5%/o; o dată 170—180 g lapte de vacă cu griș; o dată 100 g supă de zarzavat cu griș, 50—100 g piureu de legume și un măr crud cu zahăr și zeamă de fructe. Troptat, în lunile următoare puteți introduce și alte alimente.

★ FILMUL ★

Intâmplări cu haz (și altele mișcătoare) în

„Mătușa cu violete“

Un grup de turiști sovietici pleacă să-și petreacă concediul într-o stațiune din Bulgaria. Deși e alcătuit din inși cu înfățișări, temperamente, caractere și gusturi diferite, grupul e totuși caracterizat de o notă generală de vioieșie și destindere, specifică vilegiaturii.

Rînd pe rînd obiectivul aparatului de filmat desprinde din acest grup siluetele unor personaje cărora le pune în lumină trăsăturile, preocupările, datele biografice. Și spectatorii fac astfel cunoștință cu Volodea, student la medicină și cu „mătușa cu violete“, o femeie mai în vîrstă, care poartă o nelipsită pălărie demodată, împodobită cu buchete de violete, ținta ironiilor tuturor. În cursul șederii lor în stațiune, „mătușa“ arată tînărului o simpatie și o grijă deosebită, la care se adaugă interminabile sfaturi administrate cu orice ocazie — fie că e vorba despre efectele nocive ale tutunului, despre seriozitate în relațiile de dragoste sau despre căsătorie. Lucru ce-l enervează, însă, la culme pe Volodea, un tînăr de douăzeci și doi de ani, care se socotește foarte modern, poartă barbison, se împacă după ultimul jurnal și își ascunde similitudinea, stîngăcia sub masca unei afectate dezinculturi.

Iritarea lui Volodea se explică mai ales prin faptul că simpatia cu care-l inconjoară „mătușa cu violete“ nu rămîne neobservată de prietenii săi care nu scapă nici o ocazie să-l tachineze. Lucrurile se limpezesc, însă, în ultima seară a călătoriei. La masa de rîmă bun dată în cinstea turiștilor sovietici, „mătușa“ evocă mișcă un episod din tînerețea ei, readus în amintire de întîlnirea cu Volodea. Afectiunea ei, inexplicabilă pînă atunci, față de acest flăcău se datorește asemănării ce i s-a părut a o surprinde între mama lui Volodea, pe care a zărit-o în gară unde-și petrecea băiatul, și o refugiată din Leningrad, căreia „mătușa“ îi salvase copilul de la moarte în timpul evacuării.

Volodea Ivașov

Teama de a nu se fi înșelat o îndemne să-și manifeste prietenia față de tînăr fără să-i explice motivele. De altfel nici după acest episod „mătușa“ nu e mai sigură decît înainte că Volodea e copilul salvat de dînsa și autorii filmului nici nu insistă asupra acestui lucru.

Povestirea „mătușii cu violete“ reușește însă un lucru foarte prețios pentru formarea lui Volodea: îi dovedește tînărului ce vulnerabilă e carapacea lui de indiferență, în care voia să se închisteze, dezvăluindu-i căldura sentimentului de bunățate și de recunoștință față de generația celor mai vîrstnici care a trăit dureroasă experiență a războiului.

Viața simplă, de fiecare zi a portului, pe care Volodea o descoperă cu bucurie în ultimele ore ale călătoriei, într-o plimbare solitară pe străzi, îl ajută să se regăsească mai bun, mai sensibil, dornic de a înțelege și a fi util altora. Întîlnirea cu „mătușa cu violete“ are apoi o înțirire binefăcătoare și asupra sentimentelor pe care Volodea le nutrește față de o tovarășă de călătorie, Zvetlana, o tînără doctoriță care încetează să mai fie pentru el un simplu flirt de vilegiatură.

Intîmplările filmului se desfășoară pe fundalul însoțit și sărbătoros al vacanței, pe malul Mării Negre și în diferite alte locuri pitorești din Bulgaria, într-o atmosferă de veselie contaminantă, tinerească.

P. Liubimov, regizorul filmului, face și el parte din generația tinerilor lui eroi — Volodea și prietenii lui — iar „Mătușa cu violete“ este lucrarea lui de diplomă, cu care își încheie în această primăvară studiile la Institutul unional de cinematografie.

Din distribuția filmului amintim pe Volodea Ivașov (Volodea), Zvetlana Svetlicina (Zvetlana), Nina Sazonova (mătușa cu violete).

M. C.

Valentin Zubkov:

Cum am devenit actor

Nu fac parte din categoria actorilor care visau încă din copilărie să se dedice scenii sau ecranului. În timpul războiului mi-am terminat studiile la o școală de aviație și am luat parte la lupte aeriene. În zilele cînd nu zburam, rîmneam pe aeroport, unde organizasem un cerc dramatic. Uneori, pe un cîmp unde se înșirau la tot pasul pîlîi de bombe, așezați la adăpostul unui avion de vîntătoare ciuruit de gloanțe, repetam monologuri de Schiller sau învățam să dansăm kazaciok-ul.

După război, cînd lucram ca inginer, mi se întimpla

cîteodată să trec pe la studioul dramatic de amatori condus de regizorul Konstantin Voinov. Era o mică familie foarte unită, cu legi și tradiții inviolabile. Studioul nu avea un sediu permanent, ci călătorea mereu prin Moscova, în diferite săli de club. Mulți cineaști talentați s-au format în acest studio de amatori al lui Voinov. Aș aminti, de pildă, de Anatoli Efros, Rolan Bikov sau Iakov Seghel.

În ce mă privește, nu mă gândisem niciodată prea serios să îmbrățîșez cariera actoricească. Dar într-o zi regizorul Iakov Seghel m-a in-

vitat telefonic să vin la studio pentru o probă. Dacă n-ar fi insistat poate că nu m-aș fi dus, atît de convins eram de insucces. Spre mirarea mea, proba a reușit și astfel am debutat în cinematografie în primul film al lui Seghel și Kulidjanov, „Așa a fost începutul“.

Dar și după acest debut, care de altfel a fost elogiat de critică, eram destul de sceptic în ce privește vocația mea cinematografică. După cîva timp mi s-au incredințat și alte roluri în filme — Stepan, prietenul lui Boris în „Zboară cocorii“, apoi anarhistul Stioпка din „Comunis-

tul“ și Serghei Ivanovici, președintele colhozului din „Casa părintească“. Pe măsură ce mă familiarizam mai mult cu specificul celei de a șaptea arte, am început să înțeleg imensele ei posibilități.

Am colaborat la mai multe filme cu regizorul Konstantin Voinov, care mi-a incredințat rolurile principale în „Cei trei din pădure“, „Lumină în întuneric“, „Vremea concediilor de vară“. Am interpretat apoi personajul ofițerului Holin în filmul „Copilăria lui Ivan“.

Astăzi sînt profund convins că locul meu este în cinematografie și sînt foarte bucuros că am optat pentru ea.

Marețkaia, eroină de comedie

— Cum se explică prezența dv. într-o comedie?

— Această întrebare a fost adresată nu de mult de un reporter actriței Vera Marețkaia, interpreta învățătoarei din Șatrîi și a Nilovnei (din „Mama“), care filmează actualmente la studioul „Gorki“ din Moscova în comedia lui V. Dorman „Viața ușoară“.

— Am jucat atît de multe roluri dramatice — a răspuns actrița — am suferit atît de mult pe scenă și pe ecran, iar spectatorii au plîns de atîtea ori privindu-mă încît am simțit nevoia să-și învelesc, să-i fac să rădă. Imi place cînd oamnei rîd, cînd se bucură, cînd ar ta dăruiește bună dispoziție. Sînt tot atîtea lucruri pe care le poate realiza comedia.

Scenariul filmului „Viața ușoară“ mi-a plăcut de la prima lectură. Mai întii pentru că are un material comic de o reală prospețime. În al doilea rînd pentru că utilizează multiplele laturi și resurse ale genului. Și apoi pentru că o am ca parteneră pe Faina Ranevskaia, o maestră a comediei, care interpretează strălucit rolul lui Margot, un personaj satiric. De altfel și eroina mea, Vasilisa Muromțeva, are trăsături similare, îi place să pozeze în „femeie de societate“.

Alături de Vera Marețkaia și Ranevskaia, în genericul noii comedii vom mai întîlni nume bine cunoscute: R. Pliatt, Iuri Iakovlev, Nadia Rumeanteva, Ninel Mișkova, V. Sașonov.

Reflector

● Studioul central de filme documentare din Moscova a început turnarea unui film consacrat balerinei Maia Plisețkaia. Realizatorii, regizorul V. Katanian și operatorul A. Havcin, și-au propus să prezinte deopotrivă arta marii balerine și aspecte din viața și activitatea ei de dincolo de scenă. „Am vrea — au declarat ei — ca spectatorul să vadă pe ecran un om viu, cu preocupări multiple, cu o atitudine bine definită față de viață, față de artă. Și în același timp dorim să relatăm despre munca cotidiană, realmente titanică, despre voința și energia necesare balerinei pentru dobîndirea strălucitelor ei succese“. Filmările vor avea loc în timpul spectacolelor, la repetiții, în oraș și acasă la Maia Plisețkaia.

● Filme în curs de realizare în studiourile „Mosfilm“: „Lumina stelei îndepărtate“, ecranizare după romanul cu același titlu al lui A. Ceakovski (scenarist și regizor Ivan Piriev); „Un drum greu“, film în două serii, după un scenariu de Iuri Naghibin, care oglindește viața unui sat colhoznic în primii ani postbelici și spiritul de abnegație al locuitorilor săi. (În rolul președintelui de colhoz, Mihail Ulianov); o nouă creație a regizorului Iuri Raizman, „Fiul comunistului“, al cărui erou este fiul comunistului Vasili Cubanov din filmul lui anterior; două comedii: „Îndrăgostitii“ (regizor Iuri Ciuliukin) și „Aventurile unui moscovit“ (regizor E. Riazanov).

● În „Trei surori“, ecranizarea piesei cehoviene, la care a început să lucreze regizorul S. Samsonov, actorul Vladimir Drujnikov a fost distribuit în rolul lui Solonoi. După cum se știe, Drujnikov a făcut parte și din distribuția primului film al lui Samsonov inspirat de o navelă cehoviană — „Zvîpăiata“. Actorul a declarat recent că s-a întors cu plăcere în lumea personajelor marelui scriitor.

● Festivalul internațional al filmului sportiv desfășurat recent la Cortina d'Ampezzo a întrunit 72 de filme din peste douăzeci de țări. Marele Premiu al festivalului a fost decernat, ca și anul trecut, cineaștilor sovietici pentru cea mai bună selecție de filme. Premiul comitetului olimpic al Italiei a fost de asemenea atribuit unui film sovietic — „Antrenamentul unui schior fondist“. Printre laureații festivalului se mai află cineaști din Japonia, Franța, R. F. Germană și S.U.A.

● Vasili Șukșin, interpretul principal din filmul „Noi doi, bărbății“, este absolvent al facultății de regie a Institutului unional de cinematografie. El a interpretat mai multe roluri în filme încă din anii studenției (Fiodor cel mare în „Doi Fiodori“, tractoristul din „Alionka“ ș.a.). Cu filmul „Există un astfel de flăcău“, Șukșin debutează ca regizor și scenarist. El și-a propus să prezinte viața unei importante artere de circulație, pe cei ce locuiesc de-a lungul ei și pe cei pe care trebuurile sau întîmplarea îi aduc acolo. Printre interpreții acestui prim film al lui Șukșin se află și cunoscuta poetă Bella Ahmadulina. De altfel și tînărul regizor s-a afirmat de cîțiva ani ca un talentat scriitor; povestirile lui, publicate în revistele „Oktiabr“ și „Novii Mir“ și adunate recent într-un volum, fiind foarte apreciate.

● Alături de fragmente din celebrele comedii muzicale „Băieții veseli“, „Volga, Volga“, „Tractoriștii“ ș.a., filmul „Melodiile lui Dunaevski“ cuprinde cadre din vechi jurnale de actualități care-l prezintă pe compozitor dirijînd concerte cu lucrările sale, lucrînd cu poetul Vasili Lebedev-Kumaci, discutînd cu pionieri etc. La realizarea filmului au participat o seamă de actori, regizori și poeți, vechi colaboratori ai lui Dunaevski, care și-au împărtășit amintiri despre cel care „a privit cu multă seriozitate muzica ușoară“.

● Mai multe studii documentare din U.R.S.S. conlucrează la realizarea „Leniniane“, o suită de filme care va urmări cronologic viața lui V. I. Lenin și lupta partidului pentru victoria revoluției socialiste. „Leniniana“ va fi alcătuită din 14—16 scurt-metraje, alcătuint fiecare un film de sine stătător și în același timp integrîndu-se în ansamblul suitei. Prologul va fi constituit dintr-un film de lung metraj, „Vladimir Ilici Lenin“, a cărui turnare a și început. Un mare număr de scenariști, regizori, operatori, redactori și consultanți își consacră de la o vreme întreaga activitate realizării acestui ciclu de filme, consacrat aniversării semicentenarului Revoluției și împlinirii a o sută de ani de la nașterea lui Vladimir Ilici.

Veneția

Africii

— Ați fost la Veneția? Nu? Atunci suiți în mașină. În trei ore sîntem înapoi.

Citindu-mi pe față nedumerirea, interlocutorul adăugă numaidecît, zîmbind:

— E vorba de Veneția noastră. Nicăieri în Africa nu mai există un loc atît de original.

Vreți să-l vedeți?

După ce am străbătut treizeci de kilometri de la Porto Novo la Kotonu și încă optsprezece spre nord am ajuns pe malul unui lac imens. Văzînd în noi niște „clienți” serioși, jumătate de duzină de luntrași s-au repezit să ne ofere serviciile: pînă la Ganve, Veneția Africii, mai aveam de mers o jumătate de oră cu piroga.

La capătul călătoriei am ajuns într-un sat așezat pe piloni. Colibe de bambus, acoperite cu paie decolorate de soare, își deschid ospitalier ușile în fața vizitatorilor. Sui o scară mobilă și deodată te afli într-o lume cu totul neobișnuită. Rogojini pe jos, o masă de lemn într-un ungher iar, uneori, în loc de scaune buturugi. În mijlocul odăii se află o sobă de lut, în care gospodina afumă pește. În fața ușii e întins la uscat, pe niște prăjini lungi, un năvod mirosînd a mil. Nu se văd canale înguste, poduri arcuite, cheiuri de piatră ori castele vechi, ci numai căsuțe pricajite, printre care sau, uneori, dedesubtul lor foiesc tot felul de pirogi. „Pirogierii” cei mai întreprinzători — dacă Ganve este comparată cu Veneția, de ce n-ar putea fi numiți gondolierii de acolo „pirogierii” — au bărci cu motor. Căci turiștii sînt întotdeauna grăbiți. Ei vor să vadă tot ce se poate vedea în cel mai scurt timp cu putință.

Teritoriul țării este despărțit de Oceanul Atlantic printr-un prag de nisip care închide intrarea golfulor. Acestea s-au transformat astfel în lagune pitorești, bogate în pește și semănînd cu niște riuri care leagă între ele orașe și sate. Printr-una din aceste lagune poți ajunge din Porto-Novo, oraș inecat în luxurianta verdeată tropicală, la Kotonu, unde se construiește în momentul de față un mare port maritim menit să deservească și țările vecine: Nigeria, Volta Superioară și Togo. O dată cu portul se dezvoltă și orașul. Treptat se mută aici instituții publice și întreprinderi comerciale. Și cu toate că Porto-Novo rămîne mai departe capitala oficială a Dahomey-ului, Kotonu capătă cu fiecare an ce trece o greutate tot mai mare în viața publică și economică a țării.

De la Ganve am ajuns la Abome. Cu oricine ai sta de vorbă în Dahomey, poți să fii sigur că-ți va spune: „Adevărata capitală a țării este Abome”. Căci Abome este legat de istoria țării, de mileniile ei culturale și de tradițiile-i străvechi.

Orașul Abome a fost construit în anul 1658 de războinicul Uegbache, fiul lui Dako, conducătorul statului Ardra (actuala Allada). De aici războinicii făceau incursiuni în teritoriile vecine.

Într-un rînd ei s-au izbit, însă, de o puternică împotrivire și conducătorul local, Dan, l-a amenințat pe Uegbache: „Mai degrabă ai să ridici o casă peste trupul meu decît ai să învingi”. Dar Uegbache l-a ucis pe Dan și și-a înălțat un palat peste mormîntul acestuia. De atunci regatul Abome a început să se numească Dan-O-Me, ceea ce înseamnă „peste trupul lui Dan”.

Așa explică legenda originea cuvîntului „Dahomey”.

În timpul invaziei negustorilor de sclavi Dahomey-ul s-a numit: Coasta sclavilor. Apoi s-au ivit colonialiștii. În noiembrie 1892 trufașii războinici ai lui Behanzin au fost înfrinți de trupele franceze. Orașul Abome a fost ars și distrus din temelii.

Mai tîrziu orașul a reînviat din propria cenușă. Cine-l vizitează acum trebuie să vadă neapărat muzeul, unic în felul lui, care cuprinde o splendidă colecție de artă populară: obiecte din fier, bronz, cupru, bijuterii pe care și le-ar putea dori orice femeie elegantă.

Cu cît înaintezi spre nord cîmpia este tot mai mult înlocuită de podișuri. Ici-colo, ca niște pete verzui, se zăresc plantații. La un moment dat privirea e atrasă de niște stînci negre, lustruite de ploii și soare, în preajma cărora s-au grupat mici așezări aducînd cu niște fortărețe. Și, în sfîrșit, apare și jungla. Cu bună știință am omis cuvintele „de nepătruns”, dat fiind că pădurile tropicale din Dahomey sînt considerate parcuri naționale în care și-au găsit adăpost elefanții și lei. În zone special amenajate pentru vînătoare se pot vedea antilope, rinoceri și leopardzi.

În Dahomey sînt multe locuri pitorești, cu care locuitorii se mîndresc pe bună dreptate iar agențiile turistice le recomandă în prospecte. Dar viața țării are și alte aspecte. Cine a vizitat la sfîrșitul anului trecut Porto-Novo sau Kotonu le-a remarcat, nu începe nici o îndoială. La ieșirea din aceste două orașe, poliția și detașamentele ale armatei naționale opreau automobilele și autobuzele și le percheziționau minuțios spre a se convinge dacă nu transportau cumva arme. Evenimen-

tele petrecute cu puțin timp înainte le obligau să fie vigilente.

În timpul vizitei noastre am putut citi un comunicat al Comitetului revoluționar din Dahomey: „Viața de huzur a conducătorilor, creșterea excesivă a numărului portofoliilor ministeriale, refuzul de a satisface revendicările sociale — spunea comunicatul — neîndeplinirea făgăduielilor, scumpirea vieții cu 105 la sută, măsurile antidemocratice care au pricinuit poporului suferințe și au redus la zero influența lui asupra politicii țării — acestea au fost cauzele care au dus la răsturnarea guvernului Maga”.

— Mai devreme sau mai tîrziu trebuia să se întimplă asta — mi-a spus un dahomeyan pe care poliția lui Maga îl aruncase în temniță în timpul repressiunilor dezlănțuite în septembrie 1963 împotriva forțelor progresiste din țară. — Judecați și dv. Cea mai mare parte a populației n-a avut nimic de cîștigat de pe urma dobîndirii independenței în 1960. Un grup de oameni docili huzureau: primeau salarii fantastice, aveau vile și mașini. Și în afară de asta mai jefuiau țara și prin diverse

mașinații. Prețurile la mărfurile de primă necesitate au crescut, chiriile și lumina electrică s-au scumpit. Miniștrii făceau mereu promisiuni. Afirmau, de pildă, că în 1964 vom primi credite din străinătate și atunci se va putea face ceva pentru satisfacerea revendicărilor sindicale. Dar noi nu ne puteam mulțumi cu vorbe goale. Știți, probabil, că a fost descoperit un complot?

— A, de asta sînt percheziționate mașinile...

— Da, comitetele de vigență sînt foarte active. Asupra unor arestați a fost descoperită o listă cu numele a 35 de inși care urmau să fie asasinați. Printre ei era și Cristophe Soglo, conducătorul guvernului provizoriu, cîțiva miniștri și membri ai Comitetului revoluționar.

...Nu demult, o știre sosită din Dahomey a anunțat descoperirea unui nou complot în nord-estul țării. Organizatorul complotului, Șabi Mama, a fost unul din oamenii de încredere ai fostului președinte Hubert Maga, răsturnat de la putere.

...Simbolul fostului partid de guvernămînt al lui Maga, care instaurase un regim absolutist pe fosta Coastă a sclavilor, era un răsărit de soare pe fondul azurii al cerului. A fost, însă, un soare a cărui strălucire n-a durat mult. Represiunile dezlănțuite împotriva forțelor progresiste i-au grăbit apusul.

A. Nikanorov

Elemente noi în peisajul ghanez

Cine vrea să vadă luxuriantele păduri tropicale ale Ghanei trebuie să înainteze adînc în interiorul țării. Pe țîrm sau în apropierea acestuia nu există păduri.

Cu cît înaintezi mai către nord, copacii devin tot mai rari, mai scunzi. Căci jungla se supune ușor forțelor elementare ale naturii. Vînturile care bat dinspre Sahara — imens cuptor ce varsă foc — o încovoie.

Locuințele caracteristice pentru nordul țării — așa numitele „compound” — sînt alcătuite din niște colibe circulare de lut, acoperite cu paie și legate între ele printr-un zid orb de pămînt. Fiecare „compound” adăpostește o familie. Capul familiei ocupă coliba aflată în mijlocul așezării.

Cînd am plecat din Accra era o vreme umedă și temperatura aerului nu trecea de treizeci de grade. După două ore de zbor am ajuns la Tamala, centrul administrativ al Provinciei nordice. Era o zăpușeală cumplită. Termometrul arăta patruzeci de grade la umbră. Cu cît înaintezi către nord, către Sahara aerul devine mai fierbinte și mai uscat. De la Tamala pînă la hotarul cu Volta Superioară sînt numai 180 de kilometri. Peisajul este înflăcăat doar de rari drumeți, în cea mai mare parte africani, îmbrăcați în vestminte largi sau chiar goi. Umbilă sub razele fierbinții ale soarelui purtînd pe cap ulcioare de lut, legături de vreascuri sau boccele. Într-o seducătoare și pen-

tru ce? În primul rînd după apă. Pentru mulți dintre ei este un lucru obișnuit, cotidian să străbată 15—20 de kilometri spre a găsi în vreo mlaștină ce n-a secat încă citeva picături din lichidul acesta prețios.

Dar dacă privești cu mai multă băgare de seamă, peisajul nu ți se mai pare atît de monoton, de încremenit în afara timpului și spațiului. Nu, viața nu s-a oprit în loc.

Principala indiciu al prefacerilor care se întimplă pe aceste meleaguri sînt școlile. Ele rețin imediat atenția. Sînt clădiri noi, proaspăt zugrăvite și mult deosebite de „compound”-urile cuibărite în preajma lor.

Aproape de hotarul cu Volta Superioară am fost salutați de un african care trecea pe șosea. Gestul e cît se poate de obișnuit. Populația băștinașă e în general ospitalieră. Omul nu era singur. O dată cu el ne-au făcut cu mina și niște copii cu cravate de pionieri la git. Am oprit mașina. Africanul, Lawson Aghebasua, era

învățător. Ne-a invitat să-i vizităm școala, care se afla la cîțiva pași — după cîte spunea. Am privit în jur dar în afară de un bordei de lut, cu trei deschizături în perete în loc de ferestre, nu vedeam nimic. Dar chiar bordeiul acela era școala. În singura sală de clasă, mobilată mai mult decît modest, atîrna o hartă a Kenyei cu acest text dedesubt: „Salutăm Kenya independentă!”. Observînd uimirea cu care priveam în jur, învățătorul mi-a spus că la sfîrșitul anului școala se va muta într-o clădire nouă.

La Tamala am făcut cunoștință cu A. D. Daniel, locuitorul comisarului suprem al Provinciei nordice. Comisarul nu era în oraș. Plecase la Accra. M-am interesat ce schimbări s-au petrecut prin acele locuri în cei șapte ani de la dobîndirea independenței.

— Toț ce vedeți aici nou e rezultatul cuceririi independenței — mi-a răspuns A. D. Daniel. Înainte nu existau școlile, spita-

lele, șoselele, cooperativele pe care le vedeți acum. Și am fi realizat și mai mult dacă n-ar bîntui seceta asta cumplită. De la 4 noiembrie anul trecut n-a căzut pe aici nici un strop de ploaie. Cînd o să avem apă, o să înflorească și țîntul. Pămîntul este darnic. Dacă o să-i dăm apă din belșug o să ne răspundă cu o recoltă bogată. În această privință ne bizuim și pe dv. — s-a adresat el lui Gheorghi Mihailovici Auslander, șeful expediției de geologi sovietici care lucrează în Ghana.

Imensele pete albe de pe harta geologică a țării încep să dispară. Harta Ghanei prinde viață, se îmbogățește cu semnele verzi, roșii, galbene și albastre ale zăcămintelor minerale. La Kintampo au lucrat patru geologi sovietici și treizeci de tehnicieni și muncitori ghanezi. Pe o suprafață cu o lungime de 75 de kilometri și o lățime de cincizeci de kilometri ei au descoperit aur, mangan, grafit și cianit. Și este vorba numai de o regiune oare-

care din Ghana, într-atît de bogat este pămîntul ei, țîntul multă vreme sub jugul apăsător al colonialismului.

Perioada ploilor țîne în Ghana trei-patru luni. În acest rîstimp multe regiuni care au suferit de pe urma secetei încep să se resimtă din pricina umidității excesive. Riurile ies din albiu iar piriașele anemice se transformă în torente vijelioase. Apa distruge podurile, inundă șoselele și smulge din loc colibele șubrede. Apoi ploile torențiale conțeneș și din nou se instăpînește seceta, procurarea apei devine din nou problema numărului unu.

Dar nu se poate oare aduna apă și pentru lunga perioadă secetoasă? Se poate, firește. Și într-adevăr nici nu mai e departe vremea cînd în sudul și în nordul țării se vor construi baraje, lacuri de acumulare și pămîntul care a suferit dintotdeauna va întineri.

V. Matveev

POȘTA REDACȚIEI

ADAM STOICA — București: Deocamdată redacția noastră posedă un număr de careuri suficient pentru o perioadă mai îndelungată.

C-TIN NEDELCU, BEATRICE VOINA, LUCIA BOGĂȚIANU — Timișoara: În momentul cînd vom primi adrese din localitățile care vă interesează vi le vom comunica.

MARIA BESNEA — Drăgășani: Ne-au bucurat rîndurile dumneavoastră. Așteptăm să ne scrieți ce gen de materiale din viața tineretului sovietic sau din alte domenii v-ar face plăcere, dumneavoastră și colegilor, să citiți în paginile revistei noastre.

MINERVA BARBĂROȘIE — Timișoara: Din ceea ce ne scrieți deducem că vă pasionează teatrul și cinematografia. De aceea înțelegem dorința dumneavoastră de a scrie actorilor preferați. Dar ne cereți cam multe adrese. Intrucît majoritatea actorilor fac parte din colectivele unor teatre din Capitală le puteți scrie acolo: Cocăi Andronescu la Teatrul Național I. L. Caragiale, str. Academiei nr. 11, Irinei Petrescu la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”, b-dul Schitu Măgureanu nr. 1, lui Radu Beligan și Iurie Darie la Teatrul de Comedie, str. Bălăceanu nr. 2. Pentru celelalte adrese, cu altă ocazie.

NICULINA CEBUC — Pitești: Nu există decît soluția pe care v-au comunicat-o tovarășii de la oficiul poștal.

MARIA DOBOȘ — București: Ne-au făcut plăcere aprecierile dv. cu privire la materialele publicate de revista noastră. În legătură cu adresele de actori pe care ni le solicitați poate că v-ar interesa să-i scrieți lui Innokenti Smoktunovski, interpretul lui Iliia Kulikov din „Nouă zile dintr-un an”, care termină acum la „Lenfilm” filmările la „Hamlet”. (Kinostudia „Lenfilm”, Leningrad) sau adresa Elinei Bistrițkaia (Mafii Teatr, Moscova). Va trebui să le scrieți în limba rusă.

INA DECULESCU — București: 1) Patinatoarea Lidia Skoblikova locuiește la Sverdlovsk. E astăzi atît de cunoscută încît îi va parveni cu siguranță scrisoarea dv. chiar dacă nu-i veți specifica decît numele și calitatea. Dar pentru orice eventualitate adăugați și Pedagogiceștii institut (Institutul pedagogic) — Sverdlovsk unde este profesoară. 2) Scrieți pe adresa „Radioteleviziunea romină” București, str. Nuferilor nr. 62, specificînd emisiunea care vă interesează.

EMIL MOSORESCU — Lugoj: Din cît ne-am informat, acest gen de transformatoare se găsește la cooperativele de specialitate care efectuează reparații.

MARIANA MEREUȚĂ — Brașov: Vă mulțumim pentru urările transmise cu ocazia sosirii primăverii. Adresa unui tînar sovietic: Vladimir Vasiliievici Kapte-lin; Brianskaia oblasti, gorod Suraj, ulița Lenina 61, kv. 5.

TRICOTAJE DE BUMBAC

PENTRU ADUȘI ȘI COPII

- BLUZE
- SCAMPOLOURI
- CĂMĂȘI
- JACHETE
- VESTE
- MAIOURI

MODELE CONTEXTURI ȘI CULORI DIFERITE

PRACTICE FRUMOASE CONVENABILE IGIENICE

Recomandări: Produsele se spală în apă caldută, în care se adaugă fulgi „Alba lux” (o lingură la 5 litri apă). Se clătesc în apă caldută și apoi rece. Se storc prin presare. Nu se usucă prin atîrnare și nici pe sobă sau calorifer.

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI

C. I. L. BRAILA

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RĂȘINI DE UREOFORMALDEHIDA DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT SPORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE, SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRȚITORI, AMENAJĂRI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI, CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm
Formate: 1.830/3.660, 1.830/1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

Cooperativa IGIENA

Sediul central: București
Str. Băcani nr. 2
telefon 13 44 56

Execută prin unitățile sale din întreg cuprinsul orașului București, cu personal de înaltă calificare profesională:

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente naturale reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Freccii
- Masaje faciale
- Spălatură capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

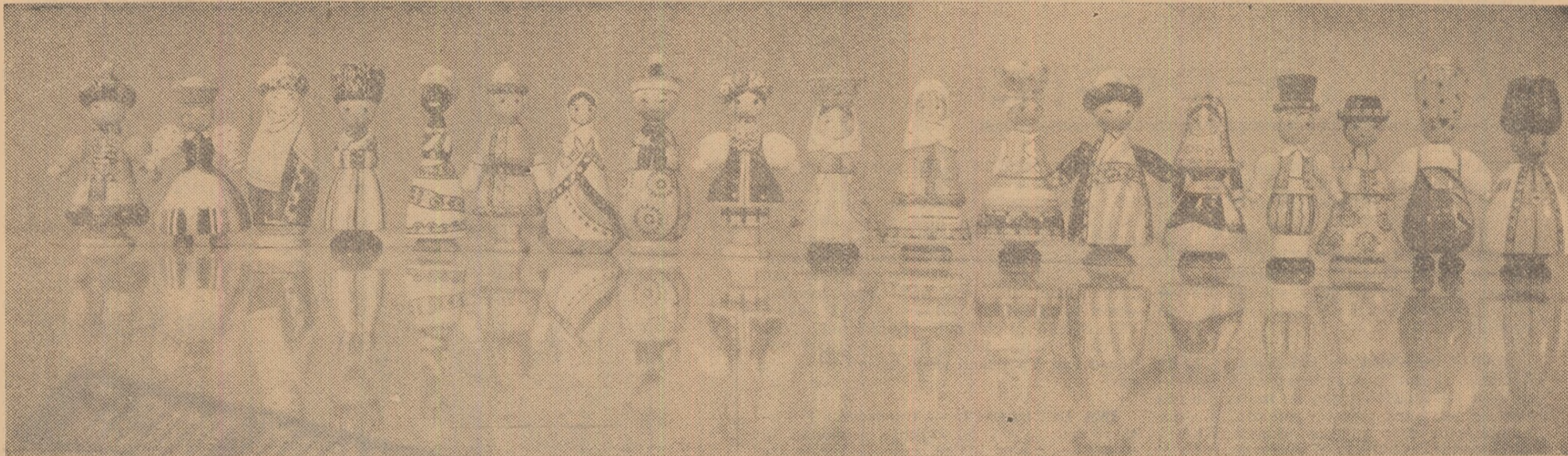

GOSPODINE!
UȘOR ȘI REPEDE PREPARAȚI ÎN CASĂ
PRĂJITURI DELICIOASE ȘI ASPECTUOASE CU
FOILE DE PRĂJITURI (tortă)
CASNICA
PRODUSE DE ÎNȚREPRINDEREA
DUNĂREANA GALAȚI

LEI 5 PACHETUL

O originală „delegație” multinațională prezentă în galantarele magazinelor de jucării din Uniunea Sovietică. Autoarea frumoaselor figurine de lemn este Maria Ivanova, de la Institutul de cercetări științifice în domeniul jucăriilor.

Destinul unui timbru

Agencia TASS a anunțat recent că filatelitul sovietic V. Panin are în colecția sa un timbru rarism de pe insula Mauritius.

Pe hartă insula Mauritius e însemnată cu un punctuleț pierdut în imensitatea Oceanului Indian. Ea a fost descoperită de portughezul Pedro di Mascarenas în 1505. În 1814 Marea Britanie a decretat-o colonie engleză numind acolo un general-governator. Iar peste cîva timp insula a devenit cunoscută în toate colțurile lumii datorită mărcii ei poștale. Căci nici un timbru din lume n-a trecut prin ațtea peripeții ca: cel din insula Mauritius.

Răsfoind odată poșta venită de la Londra, generalul-governator a observat o gravură micuță în colțul unui plic.

— Ce-i asta? — l-a întrebat guvernatorul pe energeticul lui secretar Johnny Dick.

— Un timbru, sir.

— Și de mult există?

— În „Europa” de peste șase ani. De la 6 mai 1840, sir.

— Hm! Și noi de ce n-avem pînă acum timbru? Comandă imediat!

În insulă exista un singur om capabil de un lucru atît de fin și migălos cum sînt gravurile miniaturale: emigrantul francez Joseph Bernard. Dar meșterul Bernard era cam distrat, pe deasupra îi plăcea și să bea și nu se prea grăbea cu lucrul. După ce a gravat profilul reginei Victoria și se pregătea să graveze și textul, Bernard și-a dat seama că a uitat ce trebuie să scrie. Mîndria l-a oprit să se ducă la guvernator să întrebe. Și într-un rînd, cînd se întorcea de la cîrciumă, i-a atras atenția inscripția luminoasă de pe clădirea poștei: „Post Office”. Cele două cuvinte au avut darul să-l trezească. Alergînd acasă Bernard s-a pus pe lucru și curînd mărcișe au fost tipărite.

Între timp insula a fost vizitată de un trimis al reginei. Guvernatorul, vrînd să arate pe toate căile cît este de capabil, s-a apucat să se laude cu timbrele lui.

— Să știți că în toată lumea pe timbre scrie „Post Paid”. Dumneavoastră vreți, însă, probabil să vă deosebiți de restul lumii și ați scris „Post Office” — a remarcat înaltul oaspete cu un zîmbet subțire.

Guvernatorul a ordonat ca timbrele buclucașe să fie imediat distruse. Dar ingeniosul lui secretar a hotărît să le folosească pentru difuzarea invitațiilor de bal.

După 18 ani de la această întîmplare, într-un salon londonez la modă se discuta despre filatelie. Deodată s-a auzit o voce:

— Posed un timbru pe care nu-l mai are nimeni.

Era Johnny Dick, fostul secretar al generalului-governator. A doua zi știrea a zguduit lumea filatelistă: există un timbru necunoscut de pe insula Mauritius! Colecționarii au fost cuprinși de febra căutărilor.

Într-o zi de iunie a anului 1934 pe strada New-Bond din Londra se vindea la licitație colecția pe atunci cunoscutului filatelist A. Hind.

— Timbrul „Mauritius”, portocaliu și galben, cu inscripția „Post Office”.

Ciocanul a lovit de trei ori în masă și timbrele au intrat, contra sumei de 500.000 de franci, în colecția muzeului Poștei din Berlin.

Ce s-a întîmplat pînă la urmă cu timbrele cumpărate la licitația din Londra de muzeul berlinez nu se știe. Nu s-a putut afla unde au ascuns fasciștii prețioasa colecție în ajunul pieirii lor.

De aceea e lesne de înțeles senzația pe care a produs-o știrea agenției TASS. În momentul de față timbrele de pe insula Mauritius (avem în vedere pe cele inițiale) existente în toată lumea pot fi numărate pe degete. Ele sînt păzite ca ochii din cap. Fiecare timbru costă zece de mii de dolari (după catalogul Scott din 1961 — 20.000 de dolari). Și iată un astfel de timbru în colecția filatelitulului sovietic V. Panin din Baku.

În toamna ploioasă a anului 1942 un detașament de partizani ucraineni a capturat un general fascist. În portofigaretul generalului a fost găsit un pachetel cu timbre.

Socotînd că ar putea fi vorba de un cifru, șeful detașamentului, N. Gladcenko, a trimis pachetul la statul major al frontului. Dar expertiza făcută a stabilit că timbrele erau inofensive și le-a expediat îndărăt. Pachetul a fost repede uitat — partizanii aveau atunci probleme mai importante.

Mult mai tîrziu, triînd arhiva detașamentului, N. Gladcenko a găsit pachetelul cu timbre. Într-o vară, la Soci l-a cunoscut pe V. Panin și aflînd că e un filatelist pasionat i l-a dăruit lui. Au trecut cîțiva ani. Pînă cînd Panin s-a apucat să le trieze. Dezlipind un timbru de pe un plic a găsit, bine ascuns sub el, o rarismă marcă poștală de pe insula Mauritius cu inscripția „Post Office”. Să fi făcut el parte din colecția muzeului din Berlin, furată de hitleriști?

N. Zikov

Moda

„Deux-pièces” elegant de primăvară. Pălăria și funda de mătase completează ansamblul

Uvertură fotbalistică

De obicei pauza hibernală pare fotbalistilor foarte lungă. Dar anul acesta virtuozii balonului rotund din Uniunea Sovietică n-au avut a se plînge de inactivitate în timpul iernii. Turneuri în străinătate, meciuri pe stadioane înzăpezite, antrenamente pe terenurile din sud au anulat granitele intersezoniere.

Pentru fotbalistii sovietici sezonul actual e dominat de două mari evenimente: Cupa Europei și Olimpiada de la Tokio. Firește că ele își vor spune cuvîntul și asupra desfășurării campionatului U.R.S.S. Probabil că în mai, în iunie și precîs în octombrie jocurile campionatului vor fi întrerupte în vederea unor întîlniri internaționale.

Și acum cite ceva despre Cupa Europei. După cum se știe, pînă acum aceasta a fost pusă în joc o singură dată. În 1960 selecționata U.R.S.S. a cucerit prețiosul trofeu la Paris, fapt care a scutit-o de participarea la jocurile preliminarie ale celei de a doua ediții a Cupei în curs de desfășurare. Fotbalistii sovietici au intrat în luptă abia în optimile de finală, cînd multe echipe fuseseră deja eliminate. Au fost eliminate astfel „mari puteri” fotbalistice ca Anglia, Cehoslovacia, Belgia, R.F.G., Portugalia, Polonia. Apoi, a mai trecut încă o etapă. Ea a scos din luptă echipele Austriei, Olandei, R.D.G., Iugoslaviei, Bulgariei și, în sfîrșit, una dintre cele mai puternice formații din Europa, selecționata Italiei care a fost învinsă de fotbalistii sovietici.

Etapa următoare — sferturile de finală — e acum în curs. După trei meciuri, Danemarca a trecut cu greu de echipa Luxemburgului. Pe teren propriu spaniolii au cîștigat la scorul de 5—1 prima întîlnire cu formația Irlandei și au acum șanse reale să se califice în semifinală. U.R.S.S.—Suedia și Ungaria—Franța își vor încheia disputa pînă la 31 mai, după care cele patru echipe ajunse în semifinală se vor întîlni

la Barcelona și Madrid și vor decide soarta Cupei Europei.

Echipa sovietică s-a pregătit intens pentru a-și apăra titlul de onoare cucerit în 1960. După victoria asupra Italiei, selecționata U.R.S.S. a făcut în lunile de iarnă deplasări întîi în Maroc, Olanda și Belgia, iar apoi în Mexic, unde a participat la un turneu internațional pe care l-a cîștigat. În cursul lunii aprilie componenții selecționatei se vor întoarce la cluburile lor pentru a juca în campionatul unional iar în mai se vor aduna din nou și vor continua lupta pentru Cupa Europei.

Al doilea mare eveniment este turneul olimpic. El va avea loc în octombrie la Tokio, dar fotbalistii sovietici vor căpăta dreptul de a participa la turneu abia după victoria asupra unei formații olimpice (ori cea a R.D.G., ori cea a Olandei).

Acestea sînt sarcinile internaționale care stau în fața fotbalistilor sovietici, fără a mai pune la socoteală întîlnirile la nivelul reprezentativelor naționale și de club.

Dar pivotul sezonului rămîne, ca întotdeauna, campionatul țării. El are anul acesta anumite particularități: în grupa I-a a diviziei A joacă 17 echipe și nu 20 ca anul trecut iar în grupa a II-a — 27 și nu 18. În felul acesta în divizia A vor participa pentru prima dată reprezentativele tuturor republicilor unionale, ceea ce constituie un nou pas spre lărgirea geografiei fotbalistice și, implicit, spre ridicarea măiestriei jucătorilor.

P. Voinescu